

A hit segít: 6 spirituális jó tanács a rabbitól a vírus idejére

A koronavírus testi betegség, de a félelem, a bezártság, a szereteteinkért érzett aggodalom és az, hogy nem ölölhetjük őket magunkhoz, súlyosan károsítja a lelket is, ami pedig ismét visszahat a fizikai állapotunkra. Szükség van orvosok mellett – most van szükség igazán, lelkészre, rab- bira is, a hit vigaszára – olvasható a Mazsihisz honlapján.

A Zsidó Hírügynökség éppen ezért sorozatot indított, amelyben fontos rabbik adják közre bölcs, vi- gasztaló gondolataikat. Minden nap megosztunk egyet Önökkel írásaik- ból. Maradjunk együtt. Vigyázzunk egymásra, kövessenek minket.

Elsőként a fiatal, nyitott ortodox amerikai rabbi, Shmuly Yanklowitz gondolatait közöljük.

A koronavírus súlyos terhet rakott az emberiség vállára, de közös, ösz- zehangolt fellépéssel, együttérzéssel és elszántsággal megállíthatjuk, mielőtt még több élet vesz el értelmet- lenül.

Az emberek félnek, és nem ok nél- küül. De a remény nem vesztet el.

1. „Felelősök” keresése helyett segíts inkább

Látjuk, hogyan engedte szabadjára ez a válság a legrosszabb ösztönein- ket. Mivel a járvány Kínából indult el, némelyek a kínaiakat, vagy egyene- sen az ázsiaiakat kezdték hibáztatni a

kitöréséért, ami abszurd. Továbbá vol- tak olyan zsidó közösségi vezetők is, mint az az ultraortodox rabbi, aki az LMBTQ-közösséget tette felelőssé a koronavírus terjedéséért.

Ez a legrosszabb dolog, amit csinál- ni lehet: beleesni ilyenkor, amikor kü- lönösen nagy szükség van az együtt- működésre, a gyűlöletkeltés csapdájá- ba. A gyűlöletkeltés most különösen súlyos károkozás. Nemcsak mérgez, de el is terel a valódi, gyakorlati meg- oldások keresésétől. Ahelyett, hogy azokhoz csatlakoznánk, akiknek a legfontosabb dolguk felelősöket kine- vezni, keressünk inkább egy segítő csoportot, és hozzájuk csatlakozunk. Van úgy, hogy nem tudunk annyit se- gíteni, amennyit szeretnénk, mert tá- vol kell maradnunk a rászorulóktól, de valamennyit távolról is lehet tenni, épp ennek a módjait kell kitalálnunk.

2. Félj felelősen

Igen, kicsit félünk kell. Nem sza- bad hinni azoknak, akik szerint min- den rendben van, ne törődj az egész- szel, élj tovább úgy, mint eddig. Ter- mézetes emberi vonás, hogy félünk az ismeretlentől és a bizonytalanság- tól. Bizonytalan időkben élünk, és ezt nem könnyű tartósan elviselni. Ne nyomjuk el, ne tagadjuk le, inkább próbáljuk meg kontrollálni és „termé- kennyé” tenni félelmeinket.

Engedd meg magadnak, hogy félj.

Vigyázz a szereteteidre. De ne hagyj, hogy a félelem megbéníts. Bátran kell döntenünk az olyan helyzetek- ben, mint amilyen most is szem- benéziünk, bátran és világos fejjel. Az, hogy aggódunk, felelősségre, végső soron bátorságra kell tanítson minket, hogy jobban vigyázhassunk egymásra.

3. Figyeld a gyengébbekre

A koronavírus olyan, mint a biblia- beli Ámálék, a zsidók ősellensége, aki a hátramaradókra, a gyengékre táma- dott rá. Ha ez utóbbiakat erősítjük, óvjuk, azzal teljesítjük a púrimi időszak különösen fontos parancsát, hogy töröljük el Ámálék gonoszságá- nak emlékét az Ég alól. A koronavírus a mi Ámálékunk.

Ebben a korban, amely annyira tö- rekszik arra, hogy szembefordítson minket egymással, hogy felossa a vi- lágot „mi”-re és „ők”-re, a járvány em- lékeztet bennünket, hogy végső soron csak „mi” van, mindannyian „mi” va- gyunk együtt a járvánnyal szemben.

4. Tekintsd szombatévnek a kieső munkanapokat

Az egyik legnagyobb gondolat, amelyet a judaizmus adott az emberi- ségnek, a szombat, a szent pihenés napja. Nem semmittevés ez, hanem megújulás, a lélek táplálása az elmé- lyülés révén. A járvány egyik társad- almi „mellékhatása”, hogy sokunkat akadályoz a munkában. Használjuk ki bölcsen ezt a kényszerű pihenőidőt, törődjünk magunkkal és a szeretetein- kel. A testi és lelki feltöltődés megerősíthet minket a betegséggel szemben.

5. Légy megértő

A bizonytalanság és a bezártság in- gerlékennyé tesz. Ez a sérülékenység és a fájdalom palástolása. Nem tud- juk, ki min megy keresztül most. A vírus terjedése romba döntötte sokak mindennapjait, akik dolgozni szeret- nének a családjukért, élni az életüket. Megértőnek kell lennünk és türelmes- nek. A válsághelyzetekben tanulható alázat segíthet meggyógyítani társad- almainkat.

6. A szeretet is „fertőző”

Miközben fizikailag távol kell len- nünk egymástól, fontos, hogy az egy- más iránt érzett szeretetünk akadály- talanul tovább tudjon terjedni. Ter- jesszünk derűt, nyugalmat és bizako- dást. Ki-ki gondolja át, milyen szemé- lyes esélyt jelent ez a súlyos helyzet az ő számára a lelki megújulásra, amely aztán részévé válhat közös erőfeszítéseinknek, hogy túljussunk ezeken a nehéz időkön.

אנא יי הושיעה נא Örökkévaló! Kérünk, segíts!

Zsidó ima, könyörgés a világjárvány idején: add, hogy együtt őrizhessük az életet

A népszerű amerikai ortodox rabbi, Shmuly Yanklowitz a napokban komponált egy imát, amelynek révén szereteteinket, magunkat és a vilá- got a Jóisten gondoskodó kegyelmébe ajánlhatjuk. A zsidó imarend, a napi háromszori, pontosan megadott időben történő imádkozás most megtartó erő lehet, de mindig szokás volt az aktuális megpróbáltatások alatt új imákat írni – olvasható a Mazsihisz honlapján.

Az ima segít, még akkor is, ha nem hiszünk esetleg címzettje létében. Az elmélyülés, a ráhagyatkozás, a befelé figyelés nyugtat. Ezért fordítottuk le Önöknek Shmuly Yanklowitz rabbi imáját, amely a hagyományos imarendet szólaltatja meg a pillanatnyi szükségben.

Shmuly Yanklowitz

Világ Ura,

Teremtőnk, aki megszabadítasz Bennünket a bajtól, felkészületlenek vagyunk és ijedtek, útmutatásodért és segítségédért könyörgünk most. Adj kitartást a betegeknek, orvosainknak erőt a gyógyításhoz, azoknak, akik a kór gyógy módját keresik, az átlátás képességét. Adj a kórházi dolgozóknak lehetőséget a szenvedés megszüntetésére, a vezetőknek felelősséget, hogy igazat mondjanak, és ne éljenek vissza a beléjük vetett bizalommal. Segíts, hogy elkerüljük a pánikot, ne használjuk fel a félelmet és a gyanakvást a gyűlöletkeltés, az önzés és a bizalmatlanság erősítésére, engedj együttéreznünk azokkal, akik megbetegedtek, mindazokkal, akik szenvednek a Földön. Hadd léphessünk most túl a minket elválasztó minden különbségen, hogy együtt őrizhessük az életet.

Teremtő, aki az Életet adja, adj nekünk derűt a bizonytalanság óráján, jóságot, hogy segíthessünk a gyengébbnek, amennyire csak lehet. Segíts azoknak, akikre feladat vár, vállalni a szükséges kockázatot. Erősítsd meg együttműködésünket a vírus megfékezésére, segíts felismernünk, mit üzen életünk végtelen törekvése, hogy a legtöbbet hozzassuk ki itt töltött, rövidke időnkől, hogy valódi kapcsolatokat teremtsünk, megerősödjünk elhatározásunkban, hogy azt tegyük, amit kell, ami tényleg a mi dolgunk.

Legyen az az akaratod, Világ Alkotója, hogy együtt felülkerekedjünk ezen a veszélyen is, ahogy a múltban is megannyi válságon, amelyek megoldhatatlannak tűntek, segíts át minket ezen a megpróbáltatáson is, hogy tovább dolgozhassunk mindannyian mindannyiunkért, minden élet szentségéért. Legyél velünk ezen a nehéz órán.

A rabbi vigasza vírus idején: „A világ egy keskeny híd, de fontos, hogy ne félj.”

Avraham Mlotek, a fiatal, nyitott ortodox rabbi sorait közöljük, aki rabbi Náhmán idézi. Az egész világ egy keskeny híd csupán, mégis fontos, hogy ne féljünk. Amikor a kö- zösségünk nem működhet tovább a betegség miatt, amely lehetetlenné teszi, hogy együtt legyünk, mit kell tenni?

Az egészségügyi előírások betartá- sa olyan ilyenkor, mint a legszentebb vallási parancsolatnak engedelmes- kedni: a lélek megmentésének (hébe- rül pikuah nefes).

A kolerajárvány idején történt 1846-ban, hogy Izrael Szalanter rabbi állítólag felment jom kippurkor (az engesztelés napján) a pulpitusra, nyil- vánosan kezét mosott, áldást mondott a kenyérre, és megette az év legsen- tebb böjtnapján. A zsidó közösség félt megszegni a vallási parancsolatokat, de Szalanter rabbi emlékeztette a kö- zösséget arra, hogy veszélyes időkben jom kippurkor enni nem a Tóra meg- szegése, hanem a megszentelése.

Amikor az élet és a halál között kel- lett választani, a zsidók mindig az éle- tet választották. Így volt ez az idők kezdete óta.

Éltünk már át hasonló időköt találé- konyan, amikor például Izraelben az Öböl-háború idején bunkerekben ün- nepelték a púrimot. Rabbi Náhmán azt mondja, nincs reménytelenség a Földön, és nekünk el kell gondolkoz- nunk, miről beszél. Rabbi Náhmán,

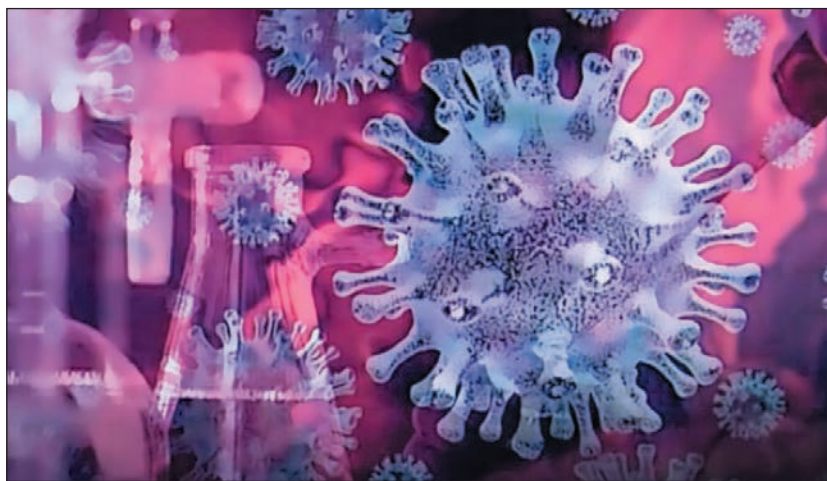

Avraham Mlotek

aki depresszív volt, a fia halálát is el- gyászolta, és a zsidók számára nagyon nehéz időkben élt, ő ne ismerte volna a reménytelenséget, a kétségbeesést?

Bizonyosan ismerte. Egy életszem- léletet ajánlott nekünk, azt, hogy az egész világ egy keskeny híd csupán, de az a fontos csak, hogy ne féljünk.

A biztonság szent, és az egészség a legfontosabb. És minden zsidó ünnep tanulsága az, hogy végül megmarad- tunk, és mentünk tovább.

Minden más lesz?

Gondolatok a Koronáról

Valami megváltozott... Az ember életében folytonos változások vannak, melyekhez előbb-utóbb adaptálódik. Most eljött a globális alkalmazkodás ideje...

Életem első nagy, makroszintű változását 2001. szeptember 11. hozta. Akkor tapasztaltam meg először, hogyan tud egyik pillanatról a másikra megváltozni a norma. Igaz, ekkor még csak 13 éves voltam, de USA-ban élő nagybátyám és családja miatt mindig kiemelt figyelemmel kísérttem az onnan érkező híreket. Amikor láttam, hogy az ikertornyok leomlanak, még nem fogtam fel, hogy ez a valóság. Aztán napokkal, hetekkel, hónapokkal és évekkkel később már természetesnek tekintjük azokat a dolgokat, amik nem voltak azok korábban. Ilyen például a számtalan biztonsági intézkedés a repülőtereken vagy a fokozott rendőri készség a közterületeken. Megszoktuk, természetesnek tartjuk. Az ember legnagyobb ellensége az ember lett. Nem beszélve az azóta elszabaduló nemzetközi terrorizmusról...

A jelenlegi helyzet sokban hasonlít szeptember 11-hez. Megváltozott valami. Olyat tapasztalunk, amit még nem. Szinte egyik pillanatról a másikra az emberek elkezdtek félni egy kórtól, mely halálos kimenetelű is lehet. A betegségektől való félelem természetes jelenség. A történelem folyamán számos halálos járvánnyal küzdött meg az emberiség, pl. spanyolnátha, kolera. Azonban úgy gondolom, hogy nem éri meg szorongással tölteni az otthoni napokat, nincs realitása. Nagy befolyással ügysem vagyunk ezen eseményekre.

Azonban most fel kell készülnünk a pénztárcánkat és megszokott életvitelünket megváltoztató világrendre is. Sokan home office-ból dolgozhatnak, jó páran elvesztették már most a munkájukat, az iskolákban bevezetik a távoktatást, és a legfőbb kérés a lakosság felé az, hogy maradjon otthon. Úgy gondolom, bár nem vagyok orvos, csak felnőtt ember, hogy teljesen bezárkózva lehet, hogy a koronavírus nem kapjuk el, viszont súlyos lelki és testi vonzattal járhat a totális karantén. Aki egészséges, annak szüksége van némi levegőre, még a leghidegebb téli napokon is, nem véletlen, hogy egyes gyermekotthonokban a leghűvösebb időben is kint alszanak a gyermekek (jól betakarva) a levegőn. A bezártság mentális elszigeteltséggel, befurdulással járhat, ezért most jól jönnek a közösségi csatornák, kütyük, könyvek.

Feljebb említettem a pénztárcánkat. A gazdaságra pusztító hatást fog gyakorolni a jelenlegi próbatétel. A magyar és a fejlett, de akár a közepesen fejlett gazdaságok egyik legfontosabb húzóága a turizmus, ami most teljesen megsemmisült. Ez egy ördögi kör, és mint mindenben, itt is érvényesülni fog a pillangóhatás, ne higgyük, hogy ha nincs közünk a turizmushoz, nem lesz ránk befolyással a krízis. Jelen helyzet gazdasági szempontból a 2008-as világválságra, illetve az 1929-ben kezdődött nagy gazdasági világválságra hajaz. Már a koronavírus-pánik kirobbanása előtt beszéltek arról a szakemberek, hogy hamarosan újabb gazdasági válság vár a világra – megtörtént, itt van.

Mi változik a zsidó világban?

Magyarországon a Mazsihisz az

által fenntartott kórházakban karantént rendelt el (ez egyébként az összes magyar kórházra igaz), továbbá bezáratta zsinagógáit. Magyarul nincs közösségi ima. A Chábád és az ortodoxia által üzemeltetett zsinagógák (még) működnek. Az ima egyik fontos eleme a minjen (szó szerint számot jelent), ami 10 zsidó férfi együttes jelenlétét jelenti egy térben. A kádíst, az egyik legismertebb zsidó imát pl. csak minjenben lehet elmondani (ezt mondjuk a halottak után is). Létezik a zsidóságban egy fogalom, mely mindent felülír, ez nem más, mint a pikuáh nefes (magyarul életmentésként fordíthatjuk le). A szombatot, minden más fő ünnepet és az összes szabályt meg lehet szegni abban az esetben, hogyha életveszélyről van szó. Kérdés, hogy a jelen helyzetben mi a teendő. Felteszem, számos nagy rabbi, aki a modern kor kihívásaival foglalkozik, erre a problémára is keresi a választ.

Izraelben bevezették, hogy egyszerre maximum 10 ember lehet egy helyen (megfelelő távolságra egymástól). Pont egy minjenyi. A zsidó vallás legszentebb helyén, a Sírátófalnál is korlátozásokat rendeltek el. Nemrég jelent meg egy írás, miszerint a milánói zsidó közösség a második világháború óta nem volt ilyen nehéz helyzetben. Pár órája jelent meg egy cikkben, hogy Ausztria jelentősebb zsidó közösségeiben is beszűnteték a közösségi imákat, rendezvényeket.

Ne felejtjük, a zsidó azon nagyon kevés nép egyike, mely milliónyi megpróbáltatást vésztelt át a történelem folyamán...

A globális világ pozitív hatásai mellett most látjuk e jelenség negatív vetületét. Nem vigyáztunk a Földünkre, most akarva-akaratlanul csökkent a károsanyag-kibocsátás. Azt hitték sokan, hogy a természet felett állnak, némi pénzzel körbejárták a világot, nem gondolva arra, hogy a naponta több millió fel- és leszálló repülő által milyen ökológiai lábnyomot hagynak maguk után. Igen, a negatív vetület, hogy ha nem utazgatnánk (utazgattunk volna) ennyire könnyedén, akkor lehet, hogy a mostani vírus is megáll Kínában. Ez azonban mind csupán feltételezés, mint ahogy az is, hogy a közeljövőben visszaáll az élet általunk megszokott rendje.

Zsblog

Tovább erősödhet a Széchenyi István Egyetem és Izrael kapcsolata

Az autópárban, a precíziós mezőgazdaságban, valamint a gépész, villamossági és informatikai területen működhet együtt a győri Széchenyi István Egyetem és Izrael – hangzott el azon a megbeszélésen, amelyen az intézmény vezetése fogadta Jákov Hadas-Handelsman nagykövetet.

Izrael új budapesti nagykövete, **Jákov Hadas-Handelsman** a múlt év vége óta tölti be tisztségét. A diplomata a közelmúltban Győrbe, a Széchenyi István Egyetemre látogatott, ahol az intézmény nevében **dr. Földesi Péter** rektor és **dr. Lukács Eszter** oktatási rektorhelyettes fogadta.

Kónya Judit, az izraeli nagykövetség gazdasági és kereskedelmi titkára, Jákov Hadas-Handelsman nagykövet, dr. Földesi Péter rektor, dr. Lukács Eszter oktatási rektorhelyettes és dr. Hanula Barna, az Audi Hungaria Járműmérnöki Kar dékánja a megbeszélésen

A nagykövet elmondta, hogy harminc évvel ezelőtt, a szovjet blokk összeomlása idején járt már a városban, amikor Bécsben dolgozott. Jelezte: tudja, milyen fejlődésen ment keresztül azóta Győr, amely jelentős autópárban, technológiai központtá vált. A megbeszélésen hangsúlyozta: célja, hogy együttműködési lehetőségeket teremtsen, és erősítse a két ország közötti, jelenleg is jó kapcsolatokat. Kifejtette, hogy az együttműködés egyik területének a Győrben és térségében elsősorban az Audi révén meghatározó autópárbant, illetve az autonóm közlekedési rendszereket tartja. Ugyancsak sok lehetőséget lát a precíziós mezőgazdasági fejlesztésekben, amelyek jelentősége a klímaváltozás miatt egyre fontosabbá válik. Megjegyezte: néhány gyorsan alkalmazható megoldás kifejlesztésében a győri egyetem is partner lehet.

Dr. Földesi Péter többek között azt emelte ki, hogy az egyetem intenzív kapcsolatot ápol Izraellel, elsősorban a kutatás-fejlesztés és az innováció terén. „A felsőoktatási intézmények a társadalmi felelősségvállalás jegyében részt vesznek a gazdaság fejlesztésében, beleértve a kis- és középvállalkozásokat. Ebben a munkában találtunk nagyon jó partnere Izraelben, amelynek fontos tapasztalatai vannak ezen a téren, és ezt a folyamatot szeretnék tovább erősíteni” – fogalmazott.

A Széchenyi István Egyetem delegációja decemberben Izraelben tett látogatást a zsidó állam magyarországi nagykövetsége, valamint a Külgazdasági és Külügyminisztérium közreműködésével. „Célorientáltan utaztunk: az autonóm járművek kutatása, a kiemelt jelentőséggel bíró gépész, villamossági és informatikai terület, valamint a precíziós mezőgazdaság lehet elsősorban a kutatási együttműködés alapja. Három egyetemmel – a Holon Institute of Technologyval, a Bar-Ilan Egyetemmel és a Technionnal – folytattunk megbeszéléseket, és két Erasmus+ stratégiai megállapodást készítettünk elő” – ismertette dr. Lukács Eszter, hozzáfűzve, hogy szeretnének oktatói-kutatói és hallgatói cserekapcsolatokat létesíteni.

A győri találkozón Jákov Hadas-Handelsmannal sok információt osztottak meg a Széchenyi István Egyetemről. Elhangzott, az intézmény büszke gyökereire, arra, hogy jogelődjét műszaki főiskolaként alapították, miként arra is, hogy négy doktori iskolája, nyolc kompetenciaközpontja és a határon túli magyarokat nem számítva 300 külföldi hallgatója van. Jövőre már 33 angol nyelvű képzési programban is tanulhatnak a diákok. Az egyetem campusát tavaly a legszébbnek választották Magyarországon, s a diplomata természetesen megtudhatta azt is, hogy az univerzitás milyen szoros kapcsolatot ápol az Audival.

Hancz Gábor
Széchenyi István Egyetem

Hagyományörző egyesület ünnepelt a pápai zsinagógában

Többek között mesefelolvasás, játékos próba, többféle sütemény, valamint beszélgetés is színesítette a Pápa és Környéke Zsidó Kulturális Hagyományörző Egyesület púrimi ünnepségét a helyi zsinagógában – írja a veol.hu.

Az alkalomra felekezeti hovatartozástól függetlenül várták az érdeklődőket. Az ünnep történetével **Schmidt Orsolya**, a Pápa és Környéke Zsidó Kulturális Hagyományörző Egyesület elnöke ismertette meg a jelenlévőket. – „Tegyétek azokat az evés-ivás és az öröm napjaivá...” Az Eszter könyvében olvasható sorok magukban foglalják a legvidámabb zsidó ünnep lényegét – fogalmazott Schmidt Orsolya. Megtudtuk, púrim emléknapja a zsidó naptár szerinti ádár hó 14-é, amely a polgári időszámításban rendszerint februárra vagy márciusra esik. Eredetét az ószövetségi Eszter könyve (pontosabban terekercse) beszéli el.

– Arra emlékezünk, hogy a perzsa Áchászvéros király uralkodása alatt meghiúsult főemberének, Hámánnak a gonosz szándéka a zsidó nép megsemmisítésére. Az Eszter könyvében leírt események időszámításunk előtt 450 körül történhettek, a színterük Áchászvéros perzsa király birodalma. A cselekmény egyik szála szerelmi történet: Áchászvéros első felesége, Vásti királyné kegyvesztett lesz, és helyére egy fiatal zsidó nő, Eszter kerül, aki meghódítja az egész udvar és a király szívét is, de titokban tartja a származását. A cselekmény politikai szála egy Hámán nevű udvari előljáró és a zsidó Mordecháj, egy másik udvari politikus konfliktusával indul. Mikor ugyanis Hámán megtudta, hogy Mordecháj zsidó, a hiúságában sértett főminiszter elhatározta, hogy riválisával együtt kiírja a birodalom teljes zsidóságát. Ezért fondorlatos beszéddel, hamis vádakkal rávette Áchászvérost, hogy az királyi pecsétjével szentesítve rendelje el a zsidók egy adott napon történő elpusztítását. Ezt a napot Hámán sorsvetéssel határozta meg. A kocka ádár hó 13-át dobta ki a pusztulás napjával – emelte ki Schmidt Orsolya.

– Mikor Mordecháj értesül a szörnyű veszélyről, Esztert kéri arra, próbálja meg elérni a királynál a döntés megváltoztatását. Ezután a királyné ravasz tervet eszel ki, és két egymást követő napon ő hívja meg magához Áchászvérost és Hámánt egy gazdag lakomára. A második napon a lakoma végeztével elmondja a királynak származása titkát, és azt, milyen szörnyű sors vár rá és népére Hámán cselszövése miatt. A király, aki nagyon szereti Esztert, éktelen haragra gerjed Hámánnal szemben, kivégezteti a főminisztert, és Mordechajt állítja a helyére, neki adva Hámán rangját, hatalmát és vagyonát is. Arra azonban még a királynak sincsen hatalma, hogy a zsidók elpusztítására korábban már kiadott engedélyt visszavonja. Eszter könyörgésére csak annyit tud tenni a zsidók érdekében, hogy engedélyt ad nekik: fogjanak fegyvert és védjék meg magukat a pusztulástól. Ez meg is történik, a zsidók harcba szállnak, legyőzik az elpusztításukra törő seregeket, így ádár hónap 14-ére elmúlik fejük fölül a halálos veszedelem. Ezt a napot azután púrimnak nevezik el, vidám örömnappá teszik, és Eszter könyvében öröklítik meg az utókor számára – magyarázta.

Schmidt Orsolya hozzátette, az ünnep azóta is négy fontos parancsot, kötelezettséget (úgynevezett micvát) ír elő a zsidók számára. Idetartozik Eszter könyvének olvasása, a púrimi lakoma megtartása, valamint ajándékdagok küldése a rokonoknak, barátoknak, továbbá a szegények megajándékozása. Emellett fontos része még az ünnepnek a jelmezes-álarcos alakoskodás.

Az esemény vendégeire találós kérdések is vártak. **Schmidt Dezsóné** elnökségi tag közreműködésével egy púrimi mesét hallgathattak meg a jelenlévők, akik végül hagyományos ünnepi süteményt és forró italt fogyaszthattak.

Polgár Bettina

Páratlan zsidó népünnepély Sopronban

Ömlött a sólet, sorakozott a flódnivali Hencidától Boncidáig, a város polgármestere arról beszélt, mennyire fontos nekik közösségünk soproni taghitközsége, népszerű, fiatal rabbink, Deutsch Péter pedig a jámbor púrimi berúgást dicsérte fogékony közönségének. Szombatbúcsúztató, púrimot előlgozó ünnepi vacsora a soproni hitközségen

Végy egy nagy múltú vidéki várost, egy lelkes, barátságos, befogadó kis zsidó hitközséget, egy energikus, áldozatkész szervezőt és egy na-

gyobbacska teret. Ezt töltsd meg sólettel, zöldséglevessel, flódnival és étellel, ez a soproni csoda modellje.

Büchler András lett pár éve a soproni hitközség vezetője, és a lelkes közösség – persze nem előzmények nélkül – kivirágzott, mióta latba vetette értük szervezőképességét. Szombat este a hávdálá, a szombat búcsúztatása után látszott csak, mennyire. Közel százötven ember vett részt a púrimot beharangozó, szombatbúcsúztató vacsorán, tömegek akarták látni, mit tud a zsidó hagyomány a púrimi szá-

badulásról, a tavasz várásáról, illetve mit tud a kóser gasztronómia. Mit tud együtt a tanítás bölcsessége és a flódnivali. Kiderült, hogy együtt bármire képesek.

Dr. Farkas Ciprián polgármester köszöntötte az összegyűlteket, arról szólt, hogy Sopron szövetségének egyik szála a helyi zsidóság, amelyet kihívva megbontanánk ezt a szövetet. Ezért örül a város vezetői és a helyi hitközség közötti, különösen jó kapcsolatnak. Büchler András mindezt megerősítette. Az eseményen a térség országgyűlési képviselője, **Dr. Barcza Attila** is jelen volt.

A búvészeket, **Klein Juditék** zenélését és az egyéb púrimi látványosságokat **Deutsch Péter** rabbi tanítása kísérte arról, mennyire fontos egyszer egy évben igazán elengedni magunkat, az év többi napján gondosan fékezett ösztöneinket úgy szabadjára engedni, hogy senki másnak ne ártsunk vele. Annyit inni egyszer, kissé megelégedkezve magunkról, hogy ne tudjunk a gonosz Hámán és a pompás Mordecháj között különbséget tenni. Továbbá szólt általában a púrimi micvákrol. És rögtön el is kezdődött ezek szellemében a buli. És tartott, ameddig a szem ellát. Így kell hívóként ünnepelni, mert a púrim még a Messiás eljövele után is, örök időkre megmarad nekünk.

Higgyünk büszke és független közösségünk erejében

Heisler András levele

„Ha szükség van ránk, segítünk! Maradjunk kapcsolatban, mert minden segítséget megadunk a rászorulóknak! Ez ma a Mazsihisz ars poeticája.” Az alábbiakban Heisler Andrásnak, a Mazsihisz elnökének levelét olvashatják.

Kedves barátaim!

Mindnyájan sejtjük, hogy valami olyannak a kezdetén tartunk, aminek még nem látjuk a végét. A bizonytalanság demoralizál, a bizonyosság viszont erőt ad, ezért tájékoztatlak benneteket közösségünknek a koronavírus-fertőzéssel kapcsolatos tevékenységéről. Annak érdekében, hogy bizonyosak legyetek abban, senkit nem hagyunk egyedül, a Mazsihisz aktívan, több tekintetben kezdeményezően dolgozik a járvány romboló hatásainak minimalizálása érdekében.

Mindenki számára azt tanácsoljuk: maradjatok otthon, s ha szükség van ránk, segítünk! Maradjunk kapcsolatban, mert minden segítséget megadunk a rászorulóknak! Ez ma a Mazsihisz ars poeticája. Elindult a call centerünk, ahol önkéntes pszichológusokkal, szociális munkásokkal nyújtunk segítséget, folyamatban van az önkéntesek szervezése, akik bevásárlásban, gyógyszerek beszerzésében, vagy akár kutyasétáltatásban segíthetnek. Az önkéntesek szervezésében együttműködünk zsinagógai közösségeinkkel, a JDC-vel, a MAZS-zsal és más civil szervezetekkel, vidéki közösségeinktől is hasonló híreket kapunk, s várjuk továbbra is a felajánlásokat.

Röviden összefoglalom, hogy vezetői szinten eddig milyen lépéseket tettünk.

Hosszú tárgyalásokat követően zsinagógáink bezárásáról döntöttünk március 13-án, s köszönet nektek, hogy néhány kivételtől eltekintve fegyelmezetten betartottátok az utasítást. A tiltás mellett azonnal megszerveztük, hogy elérhetőek legyenek a mindennapi és a sábeszi ünnepi imáink. Rabbijaink is jelentkeztek internetes tartalmakkal, büszkék lehetünk rájuk! Megkértünk benneteket, hogy idén a közösségi széderesték ne legyenek megtartva, és mindenki szűk családi körben ülje meg ezt a különleges ünnepet. Ezzel párhuzamosan elkezdődött egy szédertestét bemutató videó készítése, ami reményeink

szerint sok család számára fog segítséget nyújtani az ünnep levezetéséhez. Ha minden feltétel teljesül, akkor Budapestén a konyhákról széderesti vacsorát lehet rendelni házhöz szállítással.

Még a kormányrendelet előtt döntöttünk oktatási intézményeink bezárásáról is, s örömmel tudatjuk: mindkét nagy zsidó iskola (Scheiber és Lauder) szinte zökkenőmentesen állt át az alternatív oktatási formára. Kevés tizenkét osztályos iskola dicsekedhet ezzel! Bezártuk az idősök napközi otthonait is, ami mindenki számára fájdalmas döntés volt, de megszerveztük, hogy igény esetén mindenkinek eljuttassuk otthonába a meleg ebédet. Súlyos döntést hoztunk a Síp utcai munkavégzésre: szinte az egész ház otthonról dolgozik. Az átállás nehéz, de videokonferenciák, csoportos telefonálások révén folyik a munka. Kórházunk a Mazsihisz legveszélyeztetettebb intézménye, így a kórház vezetésével azon dolgozunk, hogy a fertőzésveszélyt minimalizáljuk: látogatási tilalmat rendeltünk el, a betegek pedig nem hagyhatják el a kórházat.

Kedves barátaim!

Láthatjátok, több intézkedésünkkel megelőztük az országos óvintézkedések elrendelését, a tilalmak és korlátozások útvesztőiben pedig igyekeztünk új szolgáltatásokkal ellensúlyozni a helyzet nehezen elviselhető következményeit. Ez azt mutatja, hogy a magyarországi neológia és az ennél szélesebben értelmezett magyarországi zsidó közösség képes a szolidaritásra, a felelős gondolkodásra és a közös munkára, tisztában van az önzetlen önszerveződés erejével, a bajban pedig teszi a dolgát. Ma még nem lehet tudni, hogy mikor és hogyan lesz vége a veszélyhelyzetnek, de az bizonyos: a lelkiismeretünk tiszta, nincs okunk kishitűségre. Legyünk rá büszkék, hogy képesek vagyunk előre gondolkodni, higgyünk magunkban, higgyünk büszke és független közösségünk erejében. Vigyázzatok magatokra! Gut sábesz!

Budapest, 2020. 03. 20.

**Heisler András
elnök
Mazsihisz**

A második világháború óta nem volt ilyen nehéz helyzetben az olaszországi zsidóság

A Szochnut és más zsidó szervezetek is segítséget fognak nyújtani a koronavírus-járvány miatt nehéz helyzetbe került olasz zsidó közösségeknek – írja a Ynet nyomán a Kibic március 12-én.

Ruth Dureghello, a 15 ezres római zsidó közösség vezetője a Szochnut és a Keren Hayesod szervezetek elnökeinek számolt be a koronavírus-járvány miatt kialakult válsághelyzetről. Dureghello szerint az olaszországi zsidóság – leszámítva a második világháború időszakát – nem volt ilyen nehéz helyzetben az elmúlt száz évben.

A római zsidó közösségben ugyan nem tudnak megbetegedésekről, de a bizonytalanság, az élelmiszer- és a gyógyszerhiány komoly gondot okoz, tájékoztatott a vezető. A karantén alatt lévő idősök otthonának ellátása is nehézségeket okoz a helyi közösségnek.

A nagy zsinagóga Rómában

Milo Hasbani, a 7000 főt számláló milánói zsidó közösség vezetője arról számolt be, hogy az iskolákat és az idősök otthonát három hétre bezárták. Azoknak a közösségi tagoknak, akik karanténba kényszerültek, megpróbálnak minél hatékonyabb segítséget nyújtani. Milánóban eddig négyen fertőzöttek meg a zsidó közösség tagjai közül.

Isaac Herzog, a Szochnut és **Sam Grundweg**, a Keren Hayesod elnöke azért tárgyalt olaszországi izraelita közösségi vezetőkkel, hogy szolidaritásukat fejezzék ki a járvány miatt nehéz helyzetbe került itáliai zsidóssággal.

A Szochnutnál úgy határoztak, hogy válságstábot állítanak fel, amely a Keren Hayesod és más szervezetek bevonásával fogja segíteni az olaszországi kilék szükségleteinek kielégítését a járvány idején. Elsősorban az idősök és a karanténban lévőek ellátásában, illetve a távoktatás megszervezésében nyújtának segítséget.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Afganisztán

Az ország nyugati részén lévő Herat városban mintegy 2700 évvel ezelőtt jelentek meg az első zsidók. A 19. század közepén mintegy 40.000 hittestvérünk élt a régióban, akiknek az elődei elsősorban Perzsiából kerültek Afganisztánba. Az elvándorlások következtében a második világháború előtt már csak 3300 zsidó tartózkodott az országban. Többségük Izrael Állam kikiáltása után távozott. A közösség visszamaradt tagjai az 1979-ben történt szovjet invázió, illetve az 1990-ben kirobbant polgárháború miatt hagyták el Afganisztánt, és Izraelben, az USA-ban, valamint a nyugat-európai államokban telepedtek le. Heratban eredetileg négy zsinagóga

volt. A Yu Aw zsinagóga és a mikve újjáépítése 2009-ben fejeződött be. A kupola és belső rész festését is helyreállították, de vallási tárgyak nincsenek a templomban. A rekonstrukció elsősorban turisztikai célokból történt, amit az Aga Khan alapítvány és mecénások támogattak. Gyökereiket keresve, a városból elmenekült zsidók leszármazottai időnként felkeresik a zsinagógát és a temetőt. Afganisztánban egyetlen zsidó, a 61 éves Zabolon Simantov maradt, aki a kabuli templomot gondoza.

Franciaország

A Leonard Blavatnik orosz származású, brit-amerikai állampolgárságú filantróp üzletember által alapított Blavatnik Archívum Alapítvány „Út a

Franciaország. Leonard Blavatnik

győzelem felé – szovjet zsidók a második világháborúban” címmel interaktív kiállítást rendezett Párizsban az Orosz Kulturális és Tudományos Központban. A kiállításon videók, fényképek, levelek és újságcikkek segítségével mutatják be a zsidó katonák részvételét a Vörös Hadseregben és a partizánalakulatokban. Az alapítvány munkatársai mintegy ezer zsidó háborús veteránnal készítettek interjút, akiknek a fényképeit és életrajzaikat dokumentálták. A kiállított anyagot már bemutatták Moszkvában, Szentpéterváron és Jekatyerinburgban. Párizst követően Izraelben, majd Berlinben lesz látható a tárlat.

Argentina

Alberto Fernández elnök a parlamentben bejelentette, hogy utasította a Szövetségi Nyomozó Szolgálatot, oldja fel az AMIA zsidó közösségi központ ellen 1994-ben elkövetett és 85 halálos áldozattal járó merénylet ügyében folytatott nyomozás teljes anyagának titkosítását. Ez volt a leg-

súlyosabb merénylet Buenos Airesben az izraeli nagykövetséget 1992-ben ért, 29 személy halálát okozó terroristaműveletét követően. A zsidó közösség mindkét támadásért Iránt és a Hezbollahot tette felelőssé. Az államfő elrendelte, hogy a titkosszolgálat a jövőben nem használhat kényszerítő eszközöket és nem folytathat olyan nyomozásokat, amelyek a rendőrség feladatai közé tartoznak. Hangsúlyozta, hogy biztosítani kell a szervezet tevékenységének átláthatóságát is. 26 évvel az AMIA ellen elkövetett merénylet után az argentin hatóságok még nem találták meg sem az elkövetőket, sem a megbízóikat.

Bulgária

A bolgár legfelsőbb bíróság az idén betiltotta a Hristo Lukov egykori náci-barát tábornok emlékére rendezett fáklyás felvonulást, amit a szélsőjobb oldali szervezetek 2003 óta rendszeresen megtartottak. Lukov támo-

gatta a zsidók jogfosztását szolgáló törvények bevezetését, valamint a bolgár fennhatóság alá került Macedóniában, Észak-Görögországban és Kelet-Szerbiában élő mintegy 11.000 zsidó deportálását. Lukovot kommunista ellenállók lőtték agyon 1943-ban. 50.000 Bulgáriában élő zsidó elhurcolására azonban nem került sor, mert a lakosság többségének felháborodása, a görögkeleti egyház vezetése és az uralkodó tiltakozása ezt megakadályozta. Ronald S. Lauder, a Zsidó Világkongresszus elnöke nyilatkozatban méltatta a bolgár hatóságok döntését, és megköszönte Bojko Boriszov miniszterelnök, valamint Jordanka Fandakova szófiai polgármester támogatását a szélsőséges rendezvény betiltásában. A balkáni országban jelenleg néhány ezer, szefárd hagyományokat követő zsidó él, akiknek intézményeit a Salom nevű ernyőszervezet fogja össze.

Kovács

Afganisztán. A Yu Aw zsinagóga a restaurálás előtt

Argentina. Az AMIA elleni merénylet ügyében folytatott nyomozás anyaga a mai napig titkos

Szabadság, szerelem

Énekek éneke

Nem véletlen, hogy éppen peszách ünnepén olvassuk fel a zsinagógában az ismert Őt Tekerics egyik legszebbikét, az Énekek énekét (Sir hásim). Ez a bűbajos bibliai könyv szoros kapcsolatban áll az első zárandokünnep, a peszách üzenetével, amely a zsidóság szabadság-szeretétét közvetíti a világnak.

Peszách mint a szabadság ünnepe nem szorul bizonyítékra, mivel ez történelmi tény. Ekor szabadultak ki a héber törzsek az egyiptomi rabszolgaságból, miután az Örökkévaló tíz csapást mért a kegyetlen egyiptomi rabszolgatartókra, akik az első genocídium „szellemi atyjai” voltak. Ez a szabadulás tette lehetővé a Tízparancsolat elfogadását, és ezzel vált néppé a Jákob 12 fiából összeállt laza törzsi keret.

A dolog leírásának irodalmi feldolgozását a peszách Haggadában találjuk, ami a széderest olvasókönyve. Ott az áll, hogy „ha az Örökkévaló nem szabadította volna ki őseinket Egyiptomból, akkor mi és fiaink a mai napig is vazallusai lennének a fáraónak”. Természetesen nem az ókori egyiptomi uralkodóról van csak szó, hanem minden korok fáraóiról, akár Hitlernek, akár Sztálinnak hívják őket.

A fizikai felszabadulással megteremtődött a lehetősége a szellemi felszabadulásnak, a Tóra átvételének is, ami biztosította és biztosítja napjainkig a zsidó nép egyedi jellegét, „máasságát” a világ többi népével szemben. A folyamat már Ábrahám idejében, az első ősatya korában megkezdődött, hiszen ő volt az első héber (ivri), amit úgy értelmeznek, hogy a „túloldalról”, a Nagy Folyam (Eufrátesz) másik oldaláról jött. Bölcsseink ezt úgy magyarázták, hogy „az egész világ egy oldalon áll – és Ábrahám a másik oldalon”.

A zsidó szabadságesszme a Tórában gyökerezik, amely tiltja más nációk leigázását, rabszolgasorban tartását, és parancsolataiban tiszteletet, szeretetet és egyenlő bánásmódot ígér az idegennek, a jövevénynek. Az indokolásban jelen van Egyiptom: emlé-

Illusztráció

kezz, hogy rabszolga voltál a Nílus országában, és ami neked rossz volt, azt ne tedd másnak sem.

A zsidó szabadságesszmének van egy racionális valóságértelmezése – az Ország, az Ígért Földje, amit a Tóra „kohanita (papi) királyság és szent nép”-ként aposztrofál – és egy szellemi, metafizikai vetülete, amit Bölcsseink úgy fogalmaztak meg, hogy „az igazán szabad ember csak az lehet, aki a Tórában bűvárkodik”, vagyis elmélyül zsidóságában, tanulmányozza és elsajátítja azt. Ezt nem lehet elvenni a zsidó embertől, még a legsötétebb galutban sem.

Mi a kapcsolat a szabadságesszme és a szerelem között?

A válasz az Énekek éneke, amelyet peszáchkor, a szabadság ünnepén olvasunk fel. Ez a gyönyörű lírikus költemény, amely a szerelemnek zeng dicshimnusz, Bölcsseink értelmezésében nem – vagy nem csak – egy idillikus szerelem leírása egy ifjú pásztor és pásztorlány között, hanem az Örökkévaló és a zsidó nép között fennálló, néhol reménytelen szerelemtől regél. Az allegória önálló életet él, és abban Bölcsseink szerint maga az Örökkévaló a szerető ifjú, és a Kneset Jisráél, Izrael közössége a szeretett ara.

Hogy jobban megértsük ezt, tudnunk kell, hogy a héber nyelvben a szeretetet és a szerelmet egy szó fejezi ki: áhává. A zsidó fogalomtárban

három szeretetet-szerelmet ismerünk: Isten szeretete (áhávát hásem), a Tóra szeretete (áhávát hátorá) és a zsidóság szeretete (áhávát Jisráél).

Ez a három definiálja a judaizmus érzelmi hozzáállását, kötődéseinket ezekhez az alapfogalmakhoz. Az első, Isten szeretete, parancsolatként van jelen a Tórában, és ezt mindennapi imánkban mondjuk, naponta többször is, közvetlenül a Smá Jisráél hitvallása után: „Szeresd az Örökkévalót, a te istenedet, teljes szíveddel...” (5. Mózes, 6,5)

A másik két szerelem – a Tóra és Izrael szeretete – is ebből a parancsolatból fakad, ahogy azt Bölcsseink a Talmudban kifejtik. A szeretet-szerelemnek önzetlennek kell lenni, ahogy azt a midrás bölcssei kimondták: „Ne mondd, hogy azért tanulok Tórát, hogy meggazdagodjak, vagy azért, hogy rabbinak nevezzenek, vagy azért, hogy (Istentől) jutalmat kapjak ezért, mivel írva van, hogy »szeresd!«, és ez azt jelenti, hogy feltétel nélkül, önzetlenül, önmagáért...” (Nedárim, 62)

Tehát: a Teremtő szereti népét, Izraelt, és vice versa. A zsidók szeretik az Örökkévalót, ahogy a szabad ember szereti szabadságát, és azt nem cserélné fel semmivel. Ez a génjeikben van, ha néha nem is jut kifejezésre. Ez a „szerelem” nem zökkenőmentes; vannak problémák, mint minden házaspár között, de már eltart több mint 3000 éve. Az Örökkévaló hűséges, de féltékeny, jaj, ha magunkra haragítjuk, és az ara – mármint Izrael – kissé csapodár. A szabadság (peszách) és a szerelem (Énekek) közötti koegzisztencia eltérhetetlen kötelekké vált az évezredek folyamán. Lehetséges volna, hogy Petőfi megsejtett valamit ebből? Vagy, ami valószínűbb, az ő szabadsága nem pontosan az, mint a miénk, és az ő „szerelem” sem azon a szinten mozog, mint az említett három szerelem...

Az Énekekről és annak szentségéről élénk vita folyik Bölcsseink között. Voltak, aki attól tartottak, hogy lesznek, akik szó szerint értik, és ezért indexre akarták tenni. Mások érzékelték az allegóriát, ami természetesen, de amellet finom szövésű, nem vulgáris mezbe van öltöztetve. A végső szentenciát rabbi Akiba, a mártírhálalt halt nagy tanaita mondta ki: „...az egész világ nem ér annyit, mint az a nap, amikor az Énekek adatott Izraelnek. Mivel (ha) a Szent Iratok (a Biblia harmadik része) szent, akkor az Énekek a Szentek Szentje!” (Misná Jádájim, a 3. fejezet végén)

Álljon itt ízelítőül csak egy idézet az Énekekből, amely, mint csepp a tengerben, bemutatja Bölcsseink hozzáállását, a bibliai idill mélyebb értelmét, a belső üzenetet, az allegória szemüvegén keresztül látva:

„Mivel különb szerelmed a másokénál, oh, asszonyok szépe? Mivel különb szerelmed a másokénál...?” (Énekek, 5,9) „Jeruzsálem lányai”, vagyis az allegóriában a népek, értetlenül állnak a zsidó jelenséggel szemben: egy közösség, amely makacsul kitart Istene és Tórája mellett, annak ellenére, hogy úgy tűnik, az elhagyta őt, és megkérdik: „Mivel különb szerelmed a másokénál?”, vagyis „A világ népei megkérdőzik Izraeltől: Miben különbözik a te Istened a többi istentől, hogy életeteket áldozatok érte, hogy elégetnek és felnégyelnek benneteket?” (Rási, a midrás nyomán)

Peszáchkor próbáljuk meg érzékelni a szabadság mámoros atmoszféráját, amikor egy többmillió rabszolga nép felkerekedik, és maga mögött hagyja elnyomása színterét, mikor a tegnapi elnyomók halottaikat temetik, az isteni tíz csapás tizedikének nyomában. Hiszen a Haggada kimondja, hogy minden nemzedékben úgy kell éreznünk, mintha magunk szabadultunk volna ki Egyiptomból...

Naftali Kraus

A New York-i ENSZ-palotában köszöntötték Arthur Schneier rabbit

New Yorkban, az ENSZ épületében ünnepelték Arthur Schneier főrabbi 90. születésnapját – írja az MTI.

A világ minden táján ismert és elismert felekezeti vezetőt köszöntő ünnepi ceremóniát az ENSZ Civilizációk Szövetsége (United Nations Alliance of Civilizations, UNAOC) szervezte, az eseményen jelen volt és beszédet mondott **António Guterres** ENSZ-főtitkár is. A főrabbit jelenlétükkel megtisztelték és köszöntötték az USA vallási vezetői, a világszervezet csaknem 50 országának nagykövete, köztük **Bogyay Katalin** rendkívüli és meghatalmazott nagykövet, állandó ENSZ-képviselő.

A rendezvényen beszédet mondott **Miguel Ángel Moratinos** spanyol politikus-diplomata is, aki 2019. január 7-től tölti be az UNAOC főképviseleti tisztviségét. Az ünnepségen részt vett mások mellett **Gabriele Caccia** érsek, a Szentszék állandó ENSZ-megfigyelője, **Elpidophoros** érsek, az amerikai görög ortodox érsekség prímája, **Sheikh Musa Drammeh** New York-i muszlim vezető, **Ashok Kumar Chhabra** és **Irinej Dobrijevic**, a Szerb Ortodox Egyház Kelet-amerikai Egyházmegyéjének püspöke.

Arthur Schneier (középen); balról a második António Guterres ENSZ-főtitkár

A közlemény szerint António Guterres felidézte, hogy **Arthur Schneier** 1930. március 20-án Bécsben egy rabbicaládban született. Az 1938 novemberében lezajlott kristályéjszaka után Budapestre menekültek, az ottani gettóban élte át a vézskorszakot. Nagyszüleit, családtagjait Auschwitzba hurcolták, ott vesztették életüket. Arthur Schneier 1947-ben New Yorkba ment, a Jesiva Egyetemen tanult, és 1962-ben a Park East zsinagóga rabbija lett. 1965-ben megalapította és azóta vezeti a Lelkiismeret Hangja (Appeal for Conscience) szövetséget, amely a vallásszabadság, az emberi jogok, a felekezetek közötti tolerancia előmozdítása és támogatása érdekében tevékenykedik. Arthur Schneier ezért a tevékenységéért a 2010. március 15-i nemzeti ünnep alkalmából megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetést.

A főrabbit 90. születésnapja alkalmából korábban köszöntötte az Egyesült Államok elnöke, **Donald Trump**; **Ferenc** pápa; **Bill Clinton** volt amerikai elnök; **Henry Kissinger** volt amerikai külügyminiszter; **Angela Merkel** német kancellár; az izraeli miniszterelnök, **Benjámin Netanjahu**; Izrael elnöke, **Reuven Rivlin**; **Sebastian Kurz** osztrák kancellár; a konstantinápolyi ortodox egyházi vezető, **Bertalan** ökumenikus pátriárka; Moszkva és egész Oroszország pátriárkája, **Kirill** ortodox püspök; **VI. Mohammed**, Marokkó királya. **Orbán Viktor** miniszterelnök személyes üdvözlését és jókívánságát Bogyay Katalin tolmácsolta a főrabbinak.

A jeles eseményen az ünnepelt személyes kérésére játszhatott **Mága Zoltán**. Erről a művész tájékoztatta az MTI-t.

Izrael elrendelte az éttermek és kávézók bezárását

Benjámin Netanjahu ügyvivő miniszterelnök március 14-én újabb szigorú intézkedéseket vezetett be a koronavírus terjedésének megakadályozása érdekében – olvasható az Új Kelet online honlapon.

Izraelben szombat estére a megerősített koronavírusos esetek száma 193-ra nőtt, két személy állapota súlyos, tízé közepesen súlyos. 40.000 polgár van je-

lenleg otthoni karanténban, köztük közel 1000 orvos, több mint 600 nővér, 170 mentős és 80 gyógyszerész.

Netanjahu szerint az izraelieknek hozzá kell szokniuk egy új napi rutinhoz a koronavírus megfékezése érdekében.

„Itt a cél az életmentés. Háborúban vagyunk. Az ellenségünk egy láthatatlan vírus.”

Az izraeli miniszterelnök ismételt hangsúlyozta a személyes higiénia fontosságát, és felszólította a lakosságot, hogy tartsanak két méter távolságot egymástól, és ha a munkájukat otthonról is el tudják végezni, végezzék otthonról.

Az új intézkedések magukban foglalják a 10 főnél nagyobb összejövetelek betiltását, valamint a kávézók, éttermek, mozik, színházak és egyéb szórakozóhelyek, továbbá a még nyitva lévő oktatási intézmények bezárását.

Netanjahu közölte, a terrorelhárításban használt digitális eszközöket fogják használni a koronavírus-hordozók nyomon követésére.

Eleink peszáchi dilemmái

Természetszerű, hogy a zsidó élet, a zsidó ünnepek előírásai, szokásai sok esetben óvatos megnyilvánulásokkal, kétkedéssel reagálnak a való életkörülmények jelenségeire, és keresik a válaszokat, vajon a mindennapok új tárgyainak használata s bizonyos élvezetek összeegyeztethetők-e a zsidó ünnep megtartásának szabályaival.

Talán így érthető például néhány olyan, egykoron tapasztalt dilemma, amely peszách kapcsán merült fel eleink körében.

Arról olvastam, számos zsidó férfi például arra gyanakodott: kedvenc szivarjainak leveleit netán úgy sodorták, az úgynevezett zárórétég leveleit talán úgy rögzítették, hogy vizezett búzakeményítővel (értsd csirizzel) ragasztották. Ha így történt, nyilvánvaló, hogy a nagy ünnep idején tilos a szivarozás – vélte a szivarozás híve.

A másik gyanú és tiltó javallat az orron felszippantott, finomra őrölt dohánypor, a burnót vagy más néven tubák peszách használata vonatkozott. A peszách „fogyasztásvédő” valaki úgy vélte, hogy a dohányörleményhez a profitéhes gyártó netán barnára pirított kenyérmorzst kever, tehát peszách idején nincs helye szippantásnak...

Állítólag sokáig vita folyt arról is, hogy szabad-e, illendő-e kávé fogyasztani. Vajon a tilos kovász mely válfajára gyanakodhattak?

1836-ban találta fel Irinyi János (Nagyléta, 1817 – Vértes, 1995) a gyufa azon – biztonságos – fajtáját, amely meggyújtásakor nem adott „félelmetes” hangot és nem lobbant hatalmas lánggal. Nem valószínű, hogy a nagy feltalálónak – akinek e találmányából más gazdagodott meg –, tudomása volt/lehetett arról, hogy a zsidóság egyes köreiben egy ideig a „gyújtófa” anyaga, használata bizony dilemmát okozott. És a kétkedő hogyan gyújtott gyertyafényt a homeckeresshez?

Akkor lenne teljes a múltidézés, ha arról is tudnánk, vajon a gyanakvók netán fizikailag meg is semmisítették a szerintük tilosat, vagy talán ezeket szabályosan eladták, s ünnep múltán visszavették?

Politzer Tamás

Félünnepi öröm (?)

IZRAELI SZÍNES

Szolidaritás az elválhatatlanokkal

300 nő vett részt azon a sivatagi sétán, amelyen azoknak a nőknek a problémájára kívánják felhívni a figyelmet, akikről megtagadták a válást a férjeik. Izraelben ugyanis csak a férj engedélyével lehet válni.

Több száz nő vett részt azon a 24 órás, sivatagi sétán, ahol az ún. agunák, vagyis a „megláncolt”, a házasságból ki nem engedett nők problémájára kívánják felhívni a figyelmet. Az eseményt harmadik éve rendezik meg a nők a válásukban segítő Yad La'isha nevű szervezet támogatásával, olvasható a The Times of Israel beszámolójában.

Izraelben a házasságot és a válást kizárólag a vallási felügyeleti hatóság engedélyezheti, vagyis a Főrabbinátus. A válások a zsidó törvények szerint zajlanak, ami azt jelenti, hogy a férj beleegyezése, döntése kell a váláshoz, és ezt a nőnek el kell fogadnia. Ha a férfi ezt megtagadja, akkor a nő bennragad a házasságban, és továbbra is férjzettnek tekintik a vallási hatóságok, valamint az állam. Sok esetben a férj makacsságából nem enged, vagy csak nagyobb pénzösszeg ellenében hajlandó megadni a beleegyezését, vagy akkor, ha a nő lemond a tartásdíjról. A szakértők szerint ez a kínzás, az abúzus egyik formájának tekinthető.

A 18 kilométeres sétán vallásos és világi, fiatal és idősebb nők találkoztak az ország különböző pontjairól. Helyzetük, hátterük nagyon különböző, mégis ugyanaz történt velük. A szervezők ezzel is szeretnék felhívni a figyelmet arra, hogy mindez bármelyik nővel megtörténhet Izraelben.

„Hihetetlen, hogy 2020-ban még mindig harcolnunk kell a nők szabadságáért”, mondta **Pnina Omer**, a Yad La'isha igazgatója. Csak az elmúlt hónapban 12 nőt szabadított meg a házasságától a szervezet, köztük volt olyan is, aki 20 éve várt erre a pillanatra.

Nem lehet tudni, pontosan hány aguna él Izraelben. A rabbinikus bíróságoknak sokszor nincs mozgásterük a kérdésben. Néha próbálnak szankciókat bevezetni azokkal a férfiakkal szemben, akik bizonyítottan csak makacsságból nem engedik el a feleségüket. Ilyenkor megtiltják nekik, hogy elhagyják az országot, vagy akár a munkahelyük megszüntetését is elrendelhetik, vagy kérhetik a letartóztatásukat, ám ezek ritka esetek.

A nők történetei között nincs két egyforma. Az egyik elmesélte, hogy már az esküvője napján megkezdődött a bántalmazása, mások viszont átlagos házasságról számoltak be, ahol az elején szerették egymást a felek. Voltak, akik mélyen haragudtak a vallási hatóságokra, az államra, amiért elrabolták a szabadságukat, mások viszont arról számoltak be, hogy tisztelik a zsidó vallási törvényeket. Voltak olyanok is, akik hálások a rabbinikus bíróságoknak, és érezték, hogy a bíró az ő oldalukon áll, csak a törvény köti a kezét.

Sok nő kétségbe volt esve, amiért képtelen újraházasodni, mások a hivatalokkal folytatott reménytelen küzdelmekről számoltak be, és arról, hogy a kormányzati szervek végig feleségként kezelték őket jóval azután, hogy a kapcsolatuk véget ért a férjrel. Voltak, akik az elveszett időt siratták, mások viszont hálások voltak a Yad La'ishának, amiért visszaadta a szabadságukat.

Az egyik nő elmesélte, hogy amikor megismerkedett a férjével, aki egy hotelben dolgozott, a férfi azt mondta neki, hogy egy jeruzsálemi árva. Később kiderült, hogy egyik állítás sem volt igaz, sőt a férfi csak a pénz miatt vette el a nőt, akinek akkoriban rákja volt. A nő végül meggyógyult, és el akart válni. A házasság 5 hónapig tartott, a válási eljárás 6 éve folyik.

Orly Vital 12 éve nem tud elválni a férjétől. Most lesz 5 éve, hogy a férje egyszer csak eltűnt. Kisétált a rabbinikus bírósági meghallgatásról, és nyoma vesztett. „Senki sem tudja, hol van. Eltűnt, a telefonján nem elérhető. A családja azt hitte, hogy külföldre ment, de őt eltiltották a külföldre költözéstől, így ha ez megtörtént, akkor illegálisan vagy hamis útlevelel hagyta el az országot”, meséli a nő.

Vital 12 éve jelentette be, hogy válni szeretne, de a bíróság csak 7 évvel később deklaráta, hogy a férfi szándékosan akadályozza a válást. Vital és a férje tinédzserként ismerkedett meg, mindketten világiak voltak. 18 évesen kezdtek vallásos életet élni, majd később összeházasodtak és 4 gyerekük született.

Vital elmondása szerint a házassága néhány év után romlott meg, és a helyzetet bonyolította, hogy a két család között kemény anyagi vita állt fenn. Amikor a nő a válás mellett döntött, gyorsan rájött, hogy nem lesz könnyű dolga.

„Sokszor azt súgta a fülembbe, hogy addig nem adja a beleegyezését a váláshoz, amíg nem adok pénzt az anyjának”, mesélte. „Mindig mindent suttogva mondott, mert félt, hogy rögzíteni fogom a szavait, úgy, ahogy ő mindent rögzített, amit én mondtam neki.”

Vital azt szeretné, ha több olyan bíró lenne, aki világossá teszi a férjek számára, hogy a válás nem alku tárgya. De a bíróságok azonnal engedményeket kérnek mindkét féltől, és arra bátorítják a férfiakat, hogy lehetetlen anyagi követelésekkel álljanak elő. Mivel Vital férje eltűnt, a válást nem lehet azóta sem végrehajtani.

Eközben Vital az Em Habanim nonprofit szervezet igazgatója lett. Az Em Habanim ultraortodox nők és családjaik válását segíti, egy ilyen szervezet támogatása annak idején jól jött volna Vitalnak is.

„Ez az én bosszúm a férjemem: továbbléptem az életemmel, dolgozom és boldog vagyok. Nem tudta elvenni a boldogságomat annak ellenére, hogy miatta nem tudok újra megházasodni, nem lehet kapcsolatom, se több gyerekem”, tette hozzá. „Ez az én személyes elégtétele.”

Kibic nyomán

Hetvenéves a Moszad, a világ egyik legjobb titkosszolgálat

Az izraeli titkosszolgálatot a világ egyik legerősebbjeként tartja számon a szakma és a közvélemény, meghozza joggal: az 1949. december 13-án alapított szervezet számos elhíresült akcióval szolgált meg a hírnevét. Évi 10 milliárd sékeles költségvetésével és 7 ezer alkalmazottjával a Nyugat második legnagyobb titkosszolgálat a CIA után.

A Moszadot, pontosabban annak elődszervezetét az országalapító Ben-Gurion, Izrael első miniszterelnöke hivatali idején hozták létre. A neve HaMoszad leModi'in v'leTafkidim Mejuhadim, a Hírszerzés és Különleges Műveletek Intézete.

Az elmúlt hetven évben a rejtélyes cég számos alkalommal bizonyította, hogy jó okkal tartják a világ egyik legjobb és leghatékonyabb titkosszolgálatának. Gondoljunk csak Adolf Eichmann 1961-es elrablására Argentínából, az 1972-es müncheni olimpián történt túsírdra kezelésére, vagy az iráni atomprogram dokumentumainak 2018-as megszerzésére.

A céget 2016 óta **Joszi Cohen** vezeti, akinek az irányítása alatt a Moszad magas színvonalú műveleteket hajt végre annak érdekében, hogy Erec biztonsággal legyen képes megvédeni önmagát a túlélés érdekében. Egy olyan kicsi állam esetében, mint Izrael, amelyet szinte minden oldalról ellenséges országok fenyegetnek, a biztonságpolitika valódi élet-halál kérdés.

A Moszad éves költségvetése jelenleg mintegy 10 milliárd sékel, a cégnek kb. 7000 alkalmazottja van, így a nyugati világ második legnagyobb titkosszolgálat a CIA mögött.

Szudánból éltetik Izraelt

Az utóbbi időben meglehetősen jelenséget tapasztalt az izraeli külügyminisztérium: a közösségi médiában (Facebook, Twitter, YouTube, Instagram stb.) működött kormányzati profilokon muszlim kommentelők arab nyelven éltetik a zsidó népet és Izraelt. A kommentek Szudánból származnak, szóval a magyarázat az lehet, hogy az afrikai országban pozitív visszhangra lelt Benjámín Netanjahu izraeli kormányfő és Abdel Fattah Al-Burhan szudáni vezető találkozója.

Benjámín Netanjahu izraeli miniszterelnök és a Szudánban nemrég

Netanjahu

Al-Burhan

Fotó: Middleeastmonitor.com

hatalomra került **Abdel Fattah Al-Burhan** tábornok, az országot irányító katonai tanács vezetője hivatalos megbeszélést tartott Ugandában, ahol megállapodtak arról, hogy az afrikai ország megnyitja légterét a Dél-Amerikába tartó izraeli repülőgépek számára.

Az azóta eltelt időben ellepték az izraeli kormányzat közösségi médiában működtetett oldalait a pozitívabbnál pozitívabb kommentek, amelyeket a muszlim Szudánból írtak. A Facebookon, a Twitteren, a YouTube-on vagy az Instagramon a szudáni kommentelők arab nyelven éltetik a zsidó népet és Izraelt, továbbá üdvözlik a két ország között újabb kialakult jó viszonyt.

Az izraeli diplomácia szerint a közösségi oldalak működtetése óta eddig olyasmire nem volt példa, hogy egy muszlim országból ilyen sok meleg hangú, pozitív üzenet érkez-

zen a zsidó államnak és a zsidó népek címéve.

Egy **Juszuf** nevű kommentelő azt írta, hogy a két nép közötti normális viszony és a fejlődés megalapozásához az együttműködés a megoldás, egy **Mohamed** nevű internetező olyan képet posztolt, amelyen a szudáni és az izraeli zászló együtt látható, mások pedig úgy kezdték nevezni a zsidó államot, hogy Izrael testvér (Sister Israel).

Izrael számára azért fontos a szudáni nyitás, mert ha az izraeli repülőgépek Szudán légterét használva repülhetnek Dél-Amerika felé, azzal órákkal lerövidítik az utat, ami nem elhanyagolható az üzemanyagköltségek miatt. Abdel Fattah Al-Burhan tábornoknak pedig azért fontos Netanjahu barátsága, mert ezzel növelheti elfogadottságát a nagypolitikai világában, azon belül Washingtonban.

Izraelből érkezik a koronavírus elleni védőoltás

Izraeli kutatók állítják, áttörést értek el a koronavírus elleni védőoltás kifejlesztésében. A madarakon már sikeresen tesztelt vakcina pár hónap alatt az embereket támadó vírus ellen is hatékony lehet.

Az izraeli Mígal kutatóintézet munkatársai sajtótájékoztató keretében jelentették be, hogy tudományos áttörést értek el a koronavírus elleni védőoltás kifejlesztésében, adta hírül a Ynet. A kutatók elmondták, az áttörést a madarakat támadó koronavírus elleni vakcina tesztelése közben érték el.

Miután a szárnyasokon elvégzett kísérletek sikeresek lettek, a kutatók összehasonlították a madarakat támadó vírust a jelenlegi járványért felelős kórokozóval, és arra jutottak, hogy a genetikai állományuk nagy hasonlóságot mutat. Valamint kimutatták, hogy a két vírus fertőzési mechanizmusa megegyezik.

Az izraeli tudósok most a hatósági engedélyekre várnak, hogy megkezdhesék a vakcina a COVID-19 vírushoz történő átalakítását. A Mígal munkatársai úgy vélik, akár három hónapon belül eljuthatnak az emberi tesztelés biztonsági fázisáig.

Egy embereken használt védőoltás tesztelése és engedélyeztetése általában évekig is eltarthat, a kutatók azonban most abban reménykednek, hogy a járvány erősödése miatt felgyorsulhatnak ezek a folyamatok.

Kibic

Elkészült a Salgótarjáni utcai zsidó temető rekonstruált fala

A Fiumei úti sírkert és a szomszédos Salgótarjáni utcai zsidó temető nemcsak az elmúlás színterei, de emlékeztetpolitikánk szerves része is – hangsúlyozta Radnainé Fogarasi Katalin, a Nemzeti Örökség Intézetének (NÖRI) főigazgatója az átadáson. Az ünnepségen a Fiumei úti sírkert felújított északi árkádsorát, valamint a Salgótarjáni utcai zsidó temető rekonstruált falát adták át.

A most megújult északi árkádsor 89 méter hosszú, 18 méter széles, csaknem 20 méter magas. Az északi árkádok alatt 86 síremlék található, melyből 18 védett sírhely. Itt nyugszik többek között a *Gundel*, a *Jungfer* és a *Lingel* család is.

Mint Radnainé Fogarasi Katalin, a Nemzeti Örökség Intézetének főigazgatója elmondta: az árkádsorok négy kupolacsarnokának márványmozaik falképeinek megőrzése azért is kiemelkedő jelentőségű, mert ezek a sírkert szecessziós ékkövei. A most felújított árkádsor első mozaikját *Dudits Andor* tervezte.

Felidézte: az árkádsorok építése óta eltelt több mint 100 esztendő alatt a legutóbbi átfogó felújításra az 1970-es évek közepén került sor. Az északi árkádsor felújítási munkái 2017-ben kezdődtek meg.

A műemléki munkálatok magukban foglalták a vörösréz lemezzel fedett tetőszerkezet, a keménymészsző homlokzatok, kupolák, kripták, teraszok és mellvédek, a gipszmenyendezetek, a kriptamelők felújítását, valamint a muranói üvegmozaik felületek restaurálását.

A két és fél évnél is tovább tartó restaurálási és felújítási munkálatokra több mint bruttó 1 milliárd forintot fordított a NÖRI a kormány által biztosított központi költségvetési forrásból. Kiemelte: a Salgótarjáni utcai temetőben 2018 novemberében kezdődött meg a déli kerítésszakasz teljes rekonstrukciója.

A nyomvonalszakasz rekonstrukciója csaknem 1000 tonna súlyú, 12 ezer 500 darab egyedileg méretezett és kézi erővel megmunkált keménymészsző felhasználásával va-

Radnainé Fogarasi Katalin, a Nemzeti Örökség Intézetének főigazgatója

lósult meg. A teljes munka másfél évet vett igénybe mintegy bruttó 2 milliárd forint értékben.

„A Nemzeti Örökség Intézetében azt gondoljuk, hogy az emlékeztetpolitika egyik legkézzelfoghatóbb kifejeződése ez a sírkert, amely az egyetlen olyan temetője Magyarországnak, ami nemzeti emlékhely. Nekünk a sírkert ápolása, gondozása, és megismertetése a következő generációkkal maga az emlékeztetpolitika” – hangsúlyozta a NÖRI főigazgatója.

Orbán Balázs, a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára kiemelte: *Széchenyi István* a magyarság életét generációkon át meghatározó család tagjaként vetette fel a nemzet nagyjai számára létrehozott sírkert gondolatát. A Fiumei úton megnyílt köztemető a 19. század végére nemzeti kegyhellyé, az emlékezés helyévé vált – mondta.

Hitler szomszédságában lakott évekig

A 101 éves asszony több emlékét is elmesélte, ami a német diktátorhoz fűződik. Például azt, hogy mindig SS-tisztek kísérték a kocsijától az ajtóig, nehogy a bejáratig megpróbálják megölni.

Adolf Hitlerrel élt évekig egy házban fiatalkorában egy most 101 éves zsidó nő.

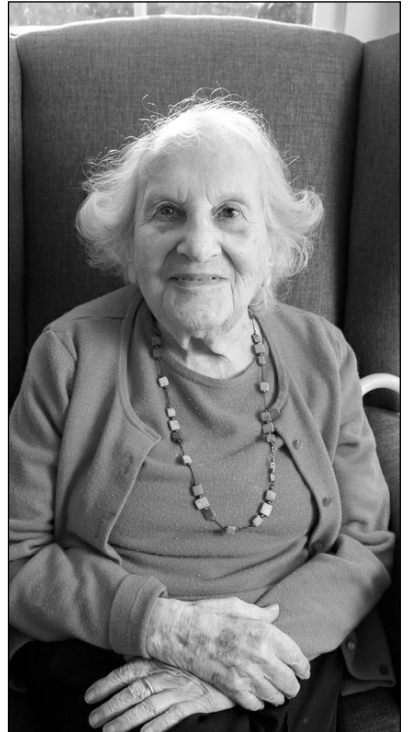
Alice Frank Stock az 1920-as és 30-as években Németországban nőtt fel, és hosszú ideig ugyanabban a lakóépületben lakott, mint a német diktátor, sőt a közvetlen szomszédságában.

„Egy nagy házban laktunk, aminek két bejárata volt. A miénk a 14-es lakás volt, a másik pedig a 13-as vagy a 15-ös, amiben Hitler lakott” – mondta.

Az asszony elmesélte, hogy bár szomszédok voltak, ő és a családja csak néhányszor látta Hitlert. A szakácstól és a többi lakótól viszont hallottak pletykákat, és több furcsaságra is felfigyeltek. Például amikor egyszer kihoztak az épületből egy koporsót, amiben állítólag a diktátor unokahúga feküdt.

„Szerintem ő is ott lakott, és ott is halt meg. Mindenki találgatta, hogy hogyan és mikor hunyt el. Sejtettem, hogy egy nő fekszik a koporsóban, de soha nem erősítették meg, hogy pontosan ki, és nem is beszélhettünk róla nyíltan” – emlékezett vissza Alice.

Később kiderült, hogy valóban Hitler unokahúgát, Geli Raubalt vették a koporsóban, aki 23 éves korában, nagybátyja lakásában öngyilkos lett. Állítólag Hitler fegyverével végzett magával, de a halálának körülményeiről máig vitatkoznak. A pletykák szerint egyébként a diktátor és unokahúga (aki Hitler féltestvérének lánya volt) titkos viszonyt folytattak a 19 év korkülönbség és a rokon kapcsolat ellenére. Erről még

Alice Frank Stock

Hitler pártjában is tudtak, sőt nem is nézték jó szemmel.

Az idős asszony arról is mesélt, hogy bár soha nem beszélt a német politikussal, egyszer-kétszer látta őt, amikor hazajött, sőt egyszer az operában is találkozott vele. Az iskolán keresztül kapott jegyeket a királyi páholyba, de amikor odaült volna, az őrködő SS-tisztek azt mondták, hogy nem mehet oda, üljön két sorral lejjebb. Később Alice felnézett a királyi páholyba, és látta, hogy Hitler ült ott.

A nyugdíjas nő arra is tisztán emlékszik, hogy amikor a Führer hazajött, a kocsiból először két SS-tiszt ugrott ki, hogy közrefogják Hitlert, és szinte berohantak vele az épületbe, nehogy azon a rövid úton valaki megpróbálja megtámadni vagy megölni őt.

Alice azt is elmondta, hogy már akkor is félték az emberek a megtorlástól, amikor Hitlernek még nem volt akkora hatalma, mint a második világháború idején.

„Volt egy csodálatos szakácsnőnk, aki mélyen katolikus volt, és nagyon Hitler-ellenes. Amikor egyszer meglátott egy képet Hitlerről egy falon, azt mondta: „Igen, fel kellene akasztani, de nem így!” « Erre én azt mondtam: Mindannyiunkat koncentrációs táborba fogsz juttatni! – mesélte.

Amikor megkérdezték tőle, hogy ő mit mondana Hitlernek, ha akkor tudta volna azt, amit most, így felelt: „Nem akarnék beszélni vele, mert az érzéseim túl erősek lennének. Egyszerűen nem tudnék.”

Alice Frank Stock az ausztriai Augsburgban született zsidó családban. Csak 3 hónapos volt, amikor 1918-ban Münchenbe költöztek, ezért Németországban nőtt fel. 17 évesen Svájcba ment tanulni, mert akkor már egyre nagyobb veszélyt jelentett zsidónak lenni Németországban. Csupán két nappal a második világháború kirobbanása előtt költözött ki a családja Londonba.

Az asszony szerencsére megúszta a világháborúval járó borzalmakat. Dolgozott az Egyesült Királyságban és Párizsban is – itt ismerte meg a férjét, akivel 38 évig jártak együtt, mielőtt összeházasodtak. 2009-ben költöztek az angliai Bristolba, ahol a férje született, az asszony pedig – már egyedül – a mai napig is ott lakik egy idősotthonban.

Nemrég ünnepelte a 101. születésnapját, és úgy gondolja, jó élete volt eddig. Azt ajánlja, aki hasonlóan szép kort szeretne megélni, menjen sokat kirándulni és hegyet mászni, alkalmanként pedig igyon egy pohár vörösbor.

szeretlekmagyarorszag.hu

Döbbenetes felmérés került nyilvánosságra

Az európaiak ötöde hiszi, hogy titkos zsidó összeesküvés irányítja a világot – ez derült ki egy felmérésből, amelyben 16 európai országban 16 ezer embert kérdeztek meg. A megkérdezettek ugyan csak egyötöde úgy látja, hogy „a zsidók saját javukra használják ki a holokausztban elszenvetetteket”. A felmérés a magyar Tett és Védelem Alapítvány megbízásából készült – írja a *Daily Mail*, amely további felméréseket is idézett, amelyek szintén az antiszemitizmus erősödését és az antiszemita indíttatású gyűlölet-bűncselekmények számának emelkedését mutatják Európában.

A felmérés alig néhány nappal azután került nyilvánosságra, hogy Németországban szélsőjobboldali támadás történt törökök ellen. Az elkövető szintén arról beszélt, hogy hisz a különféle antiszemita összeesküvés-elméletekben.

A megkérdezettek negyede egyetért azzal az állítással, miszerint „az izraeli politikát látva megértem, hogy némelyek miért gyűlölik a zsidókat”. Több mint 30 százalék ért egyet azzal, hogy „a második világháborúban a nemzetem tagjai ugyanannyit szenvedtek, mint a zsidók”.

Arra is rávilágított a kutatás, hogy a holokauszttal kapcsolatos revizio-

nizmus és a klasszikus antiszemita sztereotípiákban való hit a kontinens keleti részén elterjedtebb, mint a nyugatin.

A decemberben és januárban végzett felmérés eredményeit a European Jewish Association konferenciáján mutatták be Párizsban. A szervezet most felhívást intézett az európai vezetőkhoz, hogy tegyék magukévá a szervezet akciótervét.

Ez egyebek között előírja, hogy különmegbízottakat neveznek ki az antiszemitizmus elleni harcra, melyet a tantervekbe is bevesznek, és törvényi úton tiltják az antiszemita és náci jelképek nyilvános használatát.

A cikk ismertetett más felméréseket is, amelyek arról tanúskodnak, hogy Európában fokozódik az antiszemitizmus, és jelentős mértékben emelkedett az antiszemita indíttatású gyűlölet-bűncselekmények száma. Egy uniós felmérés szerint számos európai országban a zsidók maguk is érzékelik az antiszemitizmus erősödését, s közel 50 százalékuk fél attól, hogy nyilvános térben sértések vagy zaklatások érik őket azért, mert zsidók. Több mint harmaduk pedig tetteles bántalmazástól is tart.

A felmérésről hírt adott számos más orgánus is.

HírKlikk

Ötletes megoldással olvasták a tórát a karanténban lévőeknek

Az izraeli főrabbi nem engedélyezte, hogy tóratekereset vigyenek be a koronavírussal fertőzöttek közé, mivel azt nem lehet fertőtleníteni. A kórház így is megoldotta.

A Petach Tikvában található HaSaron Kórházban 21 koronavírussal fertőztetett kezelnek, elkülönítve mindenki másától. A karanténban lévőek között több vallásos beteg is található. Az osztály vezetője ezért szeretett volna bevinni egy tórát a betegeknek, hogy megtarthassák a hagyományos szombati szertartást.

A kórház kikérte erről **David Lau** izraeli askenázi főrabbi véleményét, aki nem adott engedélyt arra, hogy tóratekereset vigyenek be a koronavírussal fertőzött betegek közé. A főrabbi arra hivatkozott, hogy azt nem lehet fertőtleníteni. Engedélyezte viszont, hogy már pénteken, éjfél után megtörténhessen a tóraolvasás.

A kórházban ennek megfelelően egy igen ötletes megoldást találtak a problémára: a távgyógyításra használt Telemedicine rendszerén keresztül olvasták fel az aktuális hetiszakaszt a karanténban lévő fertőzötteknek. Az elkülönítettek ezenkívül kaptak imakönyveket, hogy abban az időpontban, amikor a zsinagógákban istentiszteletet tartanak, ők is imádkozhassanak.

Kibic

Izraeli rabbik: ne látogassák a Siratófalat a járvány idején

Lau és Jozsef főrabbi szerint a zsidó vallási törvények előírják járvány idején az egészségügyi hatóságok utasításainak betartását.

A Siratófalat egyelőre nem zárják le ugyan a látogatók elől a Covid-19 okozta járvány idejére, de a jeruzsálemi szent helyet fenntartó alapítvány koronokkal kisebb szakaszokra fogja felosztani a fal előtti területet annak érdekében, hogy 100 embernél többen ne zsúfolódhassanak össze. Mindezzel együtt az askenázi és a szefárdi főrabbi is arra kéri a zsidókat, hogy lehetőleg kerüljék el a Siratófal látogatását – írja a *Kibic*.

David Lau és **Jichák Jozsef** külön jelentettek meg a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos közleményeket. Ebben arra figyelmeztetik a vallásos lakosságot, hogy mindenképpen tartsák be az egészségügyi hatóságok utasításait a járvány terjedésének lassítása érdekében.

Az askenázi főrabbi a fentiekben kívül arra is kitért, hogy a karanténban lévőeknek és a veszélyeztetett csoportokhoz tartozóknak otthon kell imádkozniuk. Az imádkozást pedig úgy időzítsék, hogy az egybeessen a közösségekben tartott istentiszteletekkel.

Lau rabbi arról is írt, hogy a válság időtartamára felfüggesztésre kerül a betegek és idősek látogatásának parancsolata. Az askenázi főrabbi arra kérte a közösségeket, találjanak ki más megoldást azoknak a magányos személyeknek a megsegítésére, akiknek nincs már senkijük.

Mojzes Ivrat rovata Egyetnemértés

Fajtánk egyik legfontosabb tulajdonsága az egyetnemértés, és ez így van jól, mert ha mindig mindenben egyetérténénk, akkor minnek volnánk ketten, egy is elég lenne...

Így viszont a folyamatos vitatkozásokkal igazolni tudjuk létünket, és hát azért ez is valami! Aztán ha időnként nekem lenne igazam, akkor az ugyebár nekem lenne sikerélmény (lám milyen okos vagyok!), ha meg időnként neked, akkor az meg ugyebár ne-

kem lenne sikerélmény (lám milyen udvarias vagyok!)...

A vitatkozás további nagy előnye, hogy frissen tartja az ember elméjét, rákényszeríti a gondolkodásra, bizony! Mert hát oda kell figyelni a másikra. Azért kell odafigyelni, hogy észrevegyük, ha már abbahagyta a sok zöldség összehajtogatását, mert akkor végre nyugodtan elmondhatjuk, hogy miként is vannak a dolgok valójában.

Hát valahogy így.

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Licites eljárással eladó a Bp. III., Czetz János utcában lévő 30 m²-es önálló garázs, 6.000.000 Ft indulóáron. Érdeklődni lehet munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonszámon.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439.

Régiség, festmény, ékszer, hagyaték vétele a legmagasabb áron, azonnali készpénzfizetéssel. Kárai Galéria, 1077 Budapest, Wesselényi u. 9., a Dohány-zsinagóga mögött. 06-1-344-2728, 06-20-924-5370, karaigaleria@karaigaleria.hu, 25 éve a magyar műkereskedelemben.

Pedikűr-manikűr! Várjuk kedves vendégeinket a Lollo szalonban, a 1085 Bp., Gyulai Pál utca 6. szám alatt. Bejelentkezés: pedikűr, lábápolás: 06-30-210-3271; kézápolás, manikűr, műkörömépítés: 06-30-556-4696.

Fiatalos, sportos, magára és környezetére is igényes, 60-as, budapesti nő megismerkedne hasonló tulajdonságokkal bíró, független férfival. 06-20-851-9034.

67 éves nő lakhatásért besegítést vállal idős gondozói végzettséggel. Főzés, sütés, egyéb. 06-30-205-7835.

Keresés

Az Arolsen Archives és a Magyar Vöröskereszt Keresőszolgálat (1051 Budapest, Arany János u. 31.) a nácizmus áldozatai hozzátartozóinak szeretné visszajuttatni az áldozatoktól hátramaradt tárgyakat.

Az áldozatok, akiknek a hozzátartozóit keressük: *WAGAPOW, Andrej*; született: 1922. december 17.; nincs több személyes adat; fogság helye: Neuengamme koncentrációs tábor; fogolyszám: 68044
Tárgy: 1 db zsebóra
Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 000956

WEISS/WEISZ Árpád; született: 1898. május 20.; nincs több személyes adat; fogság helye: Neuengamme koncentrációs tábor; fogolyszám: 65191
Tárgy: 1 db karóra, 1 db gyűrű, 1 db pecsétygyűrű
Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 000957

SCHANGLER Henri; született: 1901. január 25.; nincs több személyes adat; fogság helye: Neuengamme koncentrációs tábor; fogolyszám: 30878
Tárgy: 1 db gyűrű
Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 000958

RECHINTZER János; született: 1910. július 4., születés helye: Martonvásár; fogság helye: Neuengamme koncentrációs tábor; fogolyszám: 65669
Tárgy: 1 db zsebóra
Magyar Vöröskereszt hivatkozási száma: 000968

NAPTÁR

Április 3. péntek	Niszán 9.	Gyertyagyújtás 6.59
Április 4. szombat	Niszán 10.	Szombat kimenetele 8.06
Április 8. szerda	Niszán 14.	Erev peszách
Április 9–16.	PESZÁCH	
Április 16. csütörtök	MÁZKIR	Újhold

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz

Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480

OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB

IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szerkesztés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Hírek, események röviden

– Kovács Gábort, lapunk munkatársát a MEASZ Radnóti antirasszista díjjal tüntette ki. Elismeréssel adózva sok éves önzetlen munkájáért, szeretettel köszöntjük őt olvasóink és az Új Élet nevében.

– 1%. Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (85 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. **Igaz Emberekért Alapítvány.** Adószámunk: 18040094-1-42.

– A **Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány** köszönetet mond mindazoknak, akik a 2018. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 116.339 Ft-ot a veszprémi zsidóság történetéről szóló kötet nyomdai és könyvbemutatói költségeire fordítjuk, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2019. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

A hét törpe Hófehérke nélkül Az Ovit család

Az Ovit család az erdélyi Rozália faluból származik, és a 20. század egyik nagyon különleges – ám kevésbé ismert – története az övék.

Ovit Izsák Simon 1868-ban született, rendes magasságú, ortodox zsidó szülők gyerekeként. Törpésége miatt – összesen kilencvenkét centi volt – a szülei úgy döntöttek, hogy tanulni küldik a fiút, aki így az akkoriban napokig tartó esküvőkön játszotta a mókamester és vőfély szerepét. Később vándorabbiként, kóser-sági szakértőként és szórakoztatóként kereste kenyerét. Két rendes természetű feleségétől összesen tíz gyermeke született 1886 és 1921 között. A testvérek közül heten alacsony növésűek voltak, és mindannyian megérték a felnőttkort.

Izsák legfiatalabb gyermeke, Perla Piroksa csak hét éves volt, amikor az apja meghalt. Addigra nagyobb testvérei már megtanulták tőle a komikus mesterséget, sőt anyjuk előrelátásának köszönhetően kiváló zenészek is lettek, akik gyerekeknek készített vonós hangszereken és dobokon játszottak. Izsák második felesége két évvel a férje után hunyt el, de olyan tanácsal látta el gyermekeit, amely egész életükben, sőt azután is elkísérte őket, és valószínűleg ennek köszönhetik sikereiket és szerencsés megmenekülésüket mind Auschwitzból, mind a kommunistává váló és bezárkózó Romániából. Batja üzenete egyszerűen hangzott: „Tűzön-vízen át őrizzék egymást, soha ne hagyjátok el a másikat, és éljétek egymásért!” A megvalósítása azonban – főleg a borzalmakkal teli 20. században – már nem lehetett olyan könnyű.

A liliputi együttes – sikerek az 1930-as években

A kis erdélyi falut és környékét hamar kinőtte a csapat, amely egyébként a világ eddig ismert legnépesebb törpecsaládja is egyben. Turnéikon bejárták egész Romániát, Magyarországot és Csehszlovákiát, és hatalmas sikereket értek el. Zenés műsoraik során jiddisül, magyarul, románul és németül énekeltek. 1940-ben, Erdély magyar elfoglalása után életbe léptek a zsidótörvények, amelyek azt is megtiltották, hogy zsidók nem zsidókat szórakoztassanak. Nekik azonban sikerült különleges engedélyt szerezniük, és egészen 1944-ig, a németek magyarországi és erdélyi bevonulásáig folytatták fellépéseiket. Ekkor azonban nem volt menekvés, és az egész családot, valamint kettőjük házastársát és egyikük kisgyermekét a falu többi, nagyjából hatszázötven zsidó lakosával együtt deportálták. Az egyik testvérük megszökött, de őt később megölték.

Mengele, az életmentő szörnyeteg

Auschwitzban semmi esélyük nem lett volna a túlélésre, de Mengele hatalmas tudományos lehetőséget látott abban, hogy egy ilyen népes törpecsaládot, valamint rendes magasságú rokonaikat vizsgálatoknak vessen alá, és bebizonyíthassa, hogyan degenerálódik a zsidó „faj”. Így is csodával határos, hogy ők és rajtuk kívül másik tizenkét ember, valódi és hazudott családtagjaik is megmenekültek. A kísérletek szörnyűek voltak, és nyolc hónapon keresztül zajlottak: naponta többször vért vettek tőlük, éhezettették őket, kihúzták a fogait és egyéb rettenetes dolgokat műveltek velük. Mivel Mengele nem talált semmilyen tudományos magyarázatot a törpéségükre, és egyáltalán nem sikerült semmilyen tudományos eredményre jutnia a kínzásával, az egyetlen, nagyközönségnek – náci tábornokoknak – tartott előadására magával vitte a halálra rémült törpéket, akiknek végig meztelenül kellett állniuk a színpadon. Az Ovit család tagjai hamar felismerték azonban, hogy életük Mengele kezében van, és bármennyire is ellenükre volt, végig kedvesen viselkedtek vele. Ezt Perla mindig kiemelte a vele készített interjúkban, és arról is mesélt, hogy úgy tűnt, a doktornak is nagyon fontos volt az ő kényszerezett elismerésük és megjátszott szeretetük. Maguk sem hitték volna, hogy megérik az előre nem látható felszabadulást, különösen mivel sok törpe társukat, akik egyedül vagy ketten érkeztek a haláltáborba, megölték.

Arról nem szól a fáma, hogy mi történt velük a tábor felszabadítása és nyolc hónappal későbbi hazatérésük között. A falu ugyan megmaradt, de a házukat lerombolták, és velük együtt csak ötven zsidó jött vissza. Ismét előrelátásuknak és szerencsájüknek köszönhető, hogy előzőleg elásták a vagyonukat, és hazatérésük után épségben megtalálták az elrejtett ékszereket és aranyat, így legalább nem földönfutóként kellett új-rakezdeniük mindent.

Izrael

1949-ben érkeztek Haifára, és ott is telepedtek le. Hihetetlen, de már három hónappal az alija után újra elkezdtek fellépni, és ismét sikerült befutniuk. A legnagyobb színházakat töltötték meg szerte az országban, és zenés műsorukat az új bevándorlók életéről szóló humoros szkeccsekkel egészítették ki, amelyeket az egyik testvér, Ábrahám írt. Az 1950-es évek közepén azonban visszavonultak a szerepléstől, mert a legidősebb testvérek már jóval túl voltak a hatvanon, és az auschwitzi kísérletek is maradandó károsodást okoztak bennük. A továbbra is együtt élő testvérek és a két házaspár felesége és gyermekei új vállalkozásba fogtak: sikerült jogot szerezniük két mozi kibérlésére és üzemeltetésére, ezzel foglalkoztak tíz éven keresztül. Ábrahám és Miki voltak az első, akik elmentek, 1972-ben; a legidősebb kort Franciska érte meg, aki kilencvennyolc évesen halt meg. Utoljára pedig a legfiatalabb testvér, Perla hunyt el, akit 2001-ben temettek a közös családi sírhelyre Haifán. A férfiak leszármazottai rendes magasságúak, és nem folytatták szüleik karrierjét.

Könyvek, filmek, interjúk

A döbbenetes történet csak viszonylag későn került nyilvánosságra: Elizabeth Moskovitz könyve, *A sátán árnyékában* 1987-ben jelent meg. Perlát csak később fedezték fel – vagy csak ekkorra állt készen arra, hogy elmesélje a történetüket –, de élete utolsó éveiben több interjút is adott. Az újságcikkek kívülről készült róla egy dokumentumfilm is 1999-ben *Liebe Perla* címmel, és 2005-ben adta ki Jehuda Koren és Eilat Negev a *Lélekben óriások voltunk* című könyvet. 2006-ban egy amerikai dokumentumfilmet is forgattak a családról, amely magyar szinkront is kapott. Avi Neser filmrendező a testvérek moziüzemeltető korszaka ihlette meg, és bár nem említik meg őket név szerint, egyértelműen az egyik nővérrel mintázta Szilviát, akit a híres, román származású, alacsony növésű színész, Bat-El Papura játszik *A kerítő* című 2010-es alkotásban.

Korányi Eszter/Izraelinfó

135 éve született Salamon Béla, a magyar kabarészínpad egyik legnagyobb egyénisége

Olyan volt a színpadon, mintha ő sem értené, hogy kerül ilyen finom helyre. Ő volt a megtestesült, ízig-vérig kispolgár, aki igazságot szolgáltatott ennek a sokat szidott osztálynak. Elbűvölően csúnya óriás-csecsemő, a világ legzseniálisabb futballszurkolója, az MTK leghíresebb drukkere, Kellér Dezső és Nóti Károly állandó színésze.

135 éve, 1885. március 4-én a kárpátjai Beregrákoson született Salamon Béla, a magyar kabarészínpad egyik legnagyobb egyénisége, akinek nevéhez olyan szállóigék fűződnek, mint a Ha én egyszer kinyitom a számat, ha én egyszer elkezdek beszélni! és a Lepsénynél még megvolt.

Az elemi iskolát Berettyóújfaluban végezte, majd Pesten a Wesselényi utcában működő izraelita polgári iskola tanulója lett, ahol padtársa egy Kann Gyula nevű fiú volt, aki később Kabos Gyulaként vált ismertté.

Salamon színi tanulmányokat nem folytatott, kereskedősegédből lett műkedvelő színész, „hivatásosként” először 1913-ban a Royal Orfeum, majd a Royal Sörkabaré színpadán lépett fel. Első nagy sikerét 1921-ben az

Salamon Béla Madaras Vilma és Jármai Katalin színművésznők társaságában 1962-ben

Apolló Kabaré Vonósnégyes című jelenetében aratta.

Szőke Szakáll híres bohózata örökölnék bizonyult: még Salamon Béla életében többször felújították, sőt a televízió is rögzítette, s azóta is több alkalommal láthatta a közönség kíváncsi műsorokban. Ebben a jelenetben hangzik el egyik szállóigévé vált mondása, a „Szintén zenész!”

A korabeli Budapest majd minden kabaréjában fellépett, majd 1923-ban megalapította és Nagy Endrével közö-

sen igazgatta a Teréz Körüti Színpadot.

Zsidó származása miatt 1939-től 1945-ig színházban nem játszhatott, csak a zsidótörvények miatt a színpadtól eltiltott művészeket tömörítő OMIKE Művészakció estélyein lépett fel időnként 1940 és 1944 között.

A háború után rendszeresen játszott a Kamara Varietében, 1951-es megalakulásától kezdve haláláig a Vidám Színpad tagja volt, ahol a közönség igazi kedvencének számított.

Élete végéig a félszegségében is ravasz kisember figuráját alakította kiválóan, nagy sikerű kabarétréfák egész sorában. A pesti átlagpolgár állandó szerepkörében – hol epésen, hol érzelmesen – a jogos indulatokat is képes volt kifejezésre juttatni.

A maga korában hihetetlenül népszerű volt, ha belépett a színpadra, percekig tartó tapsvihar fogadta.

A magánéletben is kedves, vidám, közvetlen ember élvezte a közönség szeretetét, bárkivel, bárhol szívesen leállt diskurálni, soha semmilyen felkérést nem utasított vissza.

Többször fellépett például a lipótmizei elmegyógyintézet ápoltsai előtt jótékony célú előadásokon. A futballért fiatal kora óta rajongott: az MTK törzsszurkolójaként is ismertté vált.

„Színésznek kegyetlenül rossz volt. Salamon Bélának: egyedülálló zseni. Egyszeri, megismételhetetlen, utánozhatatlan, követhetetlen” – mondta róla Szuhay Balázs, egykori partnere és kollégája.

Salamon önmagán is tudott nevetni. Hatalmas méretű lábai állandó élcélődés tárgyai voltak, de nem bánta, még rá is játszott. Arra a kérdésre, hogy hányas cipőt hord, így válaszolt: „Negyvennyolcasat, inkább szorítson egy kicsit.”

Számos filmben játszott epizód szerepeket, emellett folyóiratokban kromikát, karcolatokat publikált. Hej, színművész című kötete 1939-ben, a Szódásüveg és környéke 1963-ban jelent meg. Érdemes művészi címét 1958-ban kapta. Budapesten halt meg 1965. június 15-én.

...és ideje van a nevetésnek

A kis Kohnt korholja az apja:
– No fiam, mikor javítod ki végre azt az egyest matematikából?
– Nem tudom, papa. A tanárnő sosem adja ki az osztálynaplót a kezéből.

Dr. Schwarz, az orvos a vizsgálatok után szomorúan mondja a diagnózist Kohnnak:

– Kohn úr, nem adok önnek többet hat hónapnál.

– Köszönöm, doktor úr, az őszinte véleményét. Én is őszinte leszek: momentán nincs pénzem, nem tudok fizetni a vizsgálatokért.

– Na jó – mondja az orvos –, adok önnek még hat hónapot!

– Miért nem dobják el láncukat a kapitalista országok proletárjai?

– Mert a lánc végén ott a slusszkulcs.

SPÁNN GÁBOR

Bankolok

„Mi egy bankrablás egy bankalapításhoz képest?” Ez a Bertolt Brecht által megfogalmazott bon mot jutott eszembe nemrégiben, amikor sajnos személyes dolgom akadt bankomban.

Az, hogy a zsidók szeretik a pénzt és tudnak bánni vele, régi sztereotípiát, amit a nálunk alig megtalálható antiszemiták kedvvel úgy használnak, hogy a pénzeink a zsidók kezében vannak, hiszen a bankárok mind zsidók. Ma már mind a külvilágban, mind itthon a kereskedelmi bankok tulajdonosai majdnem ismeretlenek. Ha valaki mégis veszi a fáradságot és kíváncsi rá, hogy egy-egy bank kié, az néhány évnyi nyomozás után rá fog jönni, hogy kibogozhatatlan céghálókön keresztül nemzetközi konzorciumok állnak valahol a sor végén, és nem zsidók.

Szerény pénzügyi ismereteim szerint kis hazánkban zsidó banktulajdonos nincs is. Ezt csak azért írom le, mert úgy alakult, hogy televíziós étvágyam miatt kimerítettem az eddig rendelkezésemre álló csatorna kínálatát sorozatok tekintetében. Előkerült egy másik, ahova interneten keresztül kell regisztrálni. Angolul és számítógépül is jól tudó fiam megtette nekem ezt a szívességet, azaz csak tette volna. Egész odáig eljutottunk, amikor azt kérte a személytelen szoftver, hogy adjuk meg a bankkártyaszámomat. Rendelkezem – kényszerűségből – kedvenc bankom egyik kártyájával. Fiam közölte, hogy a multinacionális szolgáltató cég visszalöki a felajánlott kártyát kommentár nélkül, viszont feltünteti azt a három, nemzetközileg is ismert kártyatípust, ami dombornyomású, és avval kezdek csak az élvezkedést. Abból, hogy a birtokomban lévő kártya Hegyeshalom után már csak betörésnél használható zárnyitásra, nem vontam le következtetést, viszont feleségemmel együtt bevonultunk abba a kereskedelmi bankba, ahol évtizedek óta tartom számlámat.

Itt nagy nehezen sorra kerülve, a nagyon kedves ügyintéző hölgy közölte, semmi akadály, hogy kapjak egy új, dombornyomású kártyát, csak az a baj, hogy ahhoz a kamatozó számlához, amelyikre csekélyke honoráriumaim és a nyugdíjam befolyik, bankkártya nem igényelhető. Ezért nyissunk egy új lakossági számlát. Ez fél óra és néhány ezer forint... Amikor ez megtörtént, biztatott a hölgy, hogy most már nem sok idő, és csinálja a bankkártya adminisztrációját. Majd egyszer csak felszólított, hogy legyek szíves egy elem tett tableten legalább hatszor egy elég szűkös téglalap alakú felületbe az általa adott érintő tollal, lehetőleg azonosan aláírni. Mivel ezt a játékot az óvodás korombeli zsírkretás ablaküveges kísérlet óta nem játszottam, embert próbáló volt a feladat. Egyszer azért kellett újra hatszor aláírnom, mert nem volt elég olvasható a gép számára a szignóm, aztán megint hatszor azért, mert a nevem utolsó betűjének farka néhány millimétert kilógott a keretből. Ekkor már kotorásztam zsebemben a nyugtatómért...

Mikor ezzel végeztünk, mondom neki, hogy akkor talán adja ide a kártyát, hogy mehessünk. Mosolyogva közölte, hogy a kártya nincs a birtokukban, azt egy megbízott kft. készíti személyenként külön, és átfutási ideje kb. 1 hét. Értesíteni fognak, amikor is menjek be újra, átvenni azt. Én hivatkoztam fájós hátamra és arra, hogy meg vagyok róla győződve, hogy innen 300 km-re bármelyik irányban egy ilyen ügylet egyszer néhány perc alatt lebonyolítható. Ő azt mondta, hogy ez lehet, de az ő bankjuknál ez a rend. De ha a kedves ügyfél úgy kívánja, kipostázzák a kész bankkártyát. Megnyugvó mosolyomat látva hozzátette: megjegyzem, azaz nem sokra megy a kedves ügyfél, mert a PIN-kódért, amivel a kártyát be lehet „élesíteni”, személyesen be kell jönni. Na ekkor már elszakadt a cérna. Kibukott belőlem az ősi átok: Jöjjön be egy bankkártya miatt önökhöz az, akinek a táncos nénikéje a wienerwaldi erdőben aludt hátizsákban fára akasztva, hogy a ruhája ne gyűrődjön!

Erről a hölgyről és főnökeiről ismeretlenül is ki merem jelenteni, hogy biztosan nem zsidók, és nem értenek a pénzhez, mert ilyen akciókkal csak kiutálhatják az ügyfeleket, és nem szerezhetik.

Búcsúzóul a hölgy azt mondta, hiába ideges a kedves ügyfél, ha nekem ezek az előírások, és én ebből egyet nem tartanék be, akkor kirúgnának, és munkanélküli lennék. Erről magamban tartva, de eszembe jutott a régi zsidó vicc:

Kohn úgy nő fel, hogy nem tanul meg sem írni, sem olvasni, de jövedelemre szüksége lenne, ezért jelentkezik bőhernek. Természetesen sehol sem veszik fel analfabéta mivolta miatt. Ekkor bedühödik, összeszedi kis megtakarított pénzét, és meg sem áll Amerikáig. New York-ban a kikötőben, kiszállva a hajóról, rá akar gyújtani, de nincs cigarettája. És ekkor tapasztalja meg, hogy sem a kikötőben, sem a betorkolló utcákban sehol nincs egy trafik. Összes pénzét befektetve, szimatától vezetve megnyit egy parányi trafikot.

A bolt rettentő jól megy, annyira, hogy egy év múlva már egy egész bolthálózatot mondhat magáénak, és milliomos lesz. Már nem győzi ott-hon tartani a sok pénzét, így bemegy egy bankba, hogy számlát szeretne nyitni. Öt perc alatt elintézik a papírmunkát, majd ráböknek két íratra, hogy itt szíveskedjen aláírni. Ő zavartan feleli: azt kérem, nem tudom, mert én se írni, se olvasni nem tudok. A tisztviselőből akaratlanul kibugygyan a kérdés: Uram! A kiejtésén hallom, külföldi. Nem tudom, hogy honnan jött, az útlevele szerint egy éve van itt, és ez alatt már milliomos lett. Miből? Mire ő azt feleli: trafikokból. Csak megkérdezem: ha nem jön el több ezer kilométerre, a saját hazájában ennyi idő alatt mi lett volna magából? Mire Kohn kis gondolkodás után így válaszol: nyugdíjas sámesz Pakson.

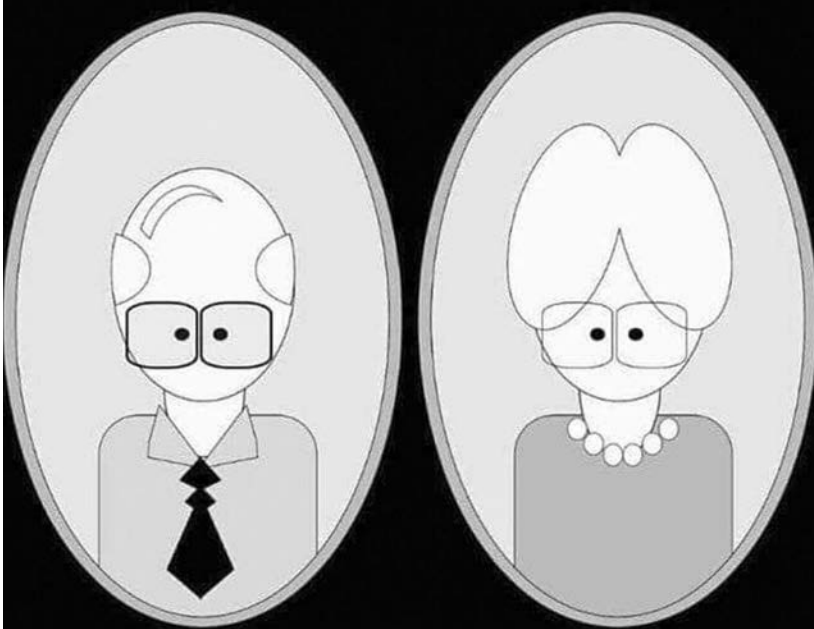
Vallási vezető

ÖNINTERJÚ

- **Hohó, akkor most a rabbikról lesz szó! Kitaláltam, rabbi úr?**
- Nem találta ki! Ismétlem: vallási vezető!
- **Hát a rabbik nem azok?**
- A kívülállóknak kétségtelenül, de a belsőknek ez csak egy cím!
- **Akkor van valamilyen rangsor?**
- Van! Vallási vezető, rabbihelyettes, rabbi, főrabbi!
- **És mi a különbség?**
- Aki nem végezte el az ORZSE-t, az vallási vezető, aki elvégezte, az a másik három!
- **És tessék mondani, mi a különbség tudásban a helyettes és a rabbi között?**
- Ez az első kérdés, amire nem tudok felelni, mivel más szakmákban a helyettesnek természetesen ugyanannyit kell tudnia, mint annak, akit helyettesít!
- **És ha egy rabbihelyettestől kérdeznek valamit, mondhatja-e, hogy nem tudom, én csak helyettes vagyok?**
- Ez a második kérdés, amire nem tudok válaszolni!
- **És mi van akkor, ha valaki nem az ORZSE-n, hanem egy jó hírű, külföldi rabbiképzőben végez, majd hazajön, és honosítják a diplomáját?**
- Ez jó kérdés! Mint megtudtam, a honosítás okirata ugyanolyan értékű, mintha az ORZSE-n végzett volna!
- **És akkor rabbi lesz?**
- Nem! Mert ehhez szükséges a Síp utcával kompatibilis irat is!
- **Na jó, rabbi úr! Legközelebb meggondolom, mit kérdezek!**

Kardos Péter

**Kedves Anyu, Apu, Mama, Papa!
Eddig nekünk kellett szót fogadni, most
mi kérünk Titeket erre!**

**Sajnos Ti sem vagytok halhatatlanok,
ne vegyétek ezt félvállról:
MARADJATOK OTTHON!**

Köszö, a Gyerekek!